Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 105 (355) ◆ Субота, 6 червня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

УЧОРА Президент України Л. Кравчук прийняв відомого політичного діяча екс-Президента США Р. Ніксона.

Відбулася бесіда, в ході якої обговорювалося широке коло питань, пов'язаних з нинішнім станом і перспективами українсько-американських відносин.

ПРЕЗИДЕНТ України Л. Кравчук провів 4 червня ц. р. нараду з ученими-державознавцями, керівниками служб президентської адміністрації з питань державного, адміністративно - територіального устрою України. Відбувся обмін думками з широкого кола питань, що стосуються побудови концептуальної моделі розвитку територіального устрою української держави. Визнано за доцільне утворити спеціальні структурні підрозділи для наукової розробки і практичного розв'язання цих проблем.

ЯК повідомило Посольство Сполучених Штатів Америки в Україні, в понеділок до Києва прибуває Роман ПОПАДЮК, призначений послом США в Україні.

ЗВЕРНЕННЯ

Верховної Ради України до народу України

З нагоди Всесвітнього дня охорони навколишнього середовища Верховна Рада України звертається до народу України, до керівників агропромислового комплексу, промислових, транспортних та інших підприємств із закликом звернути особливу увагу на вирішення проблем охорони навколишнього середовища. Незважаючи на складний стан економіки, труднощі соціальної сфери, мусимо розуміти, що від їх вирішення у значній мірі залежить доля нинішніх і майбутніх поколінь. Особливу увагу слід звернути на збереження генофонду, розумне використання природних ресурсів, які становлять основу економічного суверенітету нашої держави, на впровадження нових технологій.

Верховна Рада і надалі буде приділяти особливу увагу зміцненню правових засад природоохоронної діяльності з урахуванням як загальнодержавних, так і місцевих інтересів, забезпечення екологічних прав людини.

Закликаємо виробничників, екологічні та інші громадські об'єднання, науковців до тісної співпраці з метою всебічного виконання своїх обов'язків перед народом і міжнародним співтовариством щодо збереження здорового навколишнього природного середовища.

Верховна Рада України

Київ

5 червня 1992 року.

ЗАСІДАННЯ РАДИ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

4 червня під головуванням Президента України Л. М. Кравчука відбулося засідання Ради оборони України.

Розглянуті питання «Про проект воєнної доктрини України», «Про реорганізацію системи військової освіти в Україні».

Проект воєнної доктрини України в основному схвалено і буде винесено на розгляд Верховної Ради України.

Реорганізація системи військової освіти передбачає оптимізацію кількості та чисельності військових навчальних закладів, інтегрування системи військової освіти з державною системою освіти, забезпечення Збройних сил України та інших військових формувань висококваліфікованими спеціалістами.

З розглянутих питань прийняті відповідні рішення.

ЗУСТРІЧ З ПОСЛОМ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

5 червня перший заступник Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинець прийняв новопризначеного посла Великобританії в Україні Саймона Хіманса у зв'язку з наступним врученням ним вірчих грамот.

Під час розмови В. В. Дурдинець зупинився на деяких питаннях щодо ситуації в Україні, розповів про те, що Верховна Рада створює законодавчу базу для розбудови незалежної демократичної держави. Він відповів на запитання посла, пояснив позицію України з актуальних проблем, що стосуються взаємовідносин з країнами СНД, зокрема з Росією. Наголошувалось також, що Україна веде чесну, послідовну міжнародну політику, чітко дотримуючись міжнародних правових норм. Було висловлено сподівання, що відносини між Україною і Великобританією будуть розвиватися на взаємовигідній основі.

ВИПУСТІТЬ ПТАШЕНЯТ

Ми обурюємось, коли птахів тримають у клітках: це, мовляв, мучительство і ганьба для людства. А самі тим часом живемо в таких же клітках, де все штучне, мертве, несправжнє, де все вбиває в людині благоговіння перед красою і величчю Творіння. Це наш власний гріх, адже ніхто нас не замикав до кліток наших неоковирних міст-зоопарків, ми самі туди рвалися, так нам і треба. Але чим винні наші пташенята? Нині — літо, пора польотів, хоч на цей недовгий час випустимо їх з кліток, нехай політають там, де ще нема (а де її нема?) нашої бездушної рукотворчості. Колись за це віддячиться нам...

Фото Миколи СМІЛИКА.

У наступному випуску

НЕ ТУДИ Б'ЄШ, ІВАНЕ!

Розмова нашого кореспондента з народним депутатом України Павлом МОВЧАНОМ.

Круглий стіл

ПРЕЗИДЕНТ І ПРОФСПІЛКИ

Вчора Президент Л. М. Кравчук зустрівся за круглим столом з представниками незалежних профспілкових об'єднань України. Були розглянуті насущні питання соціального захисту трудящих в умовах переходу до ринку, участі профспілок у творенні суверенної держави Україна, її економічний, соціальний і духовний розбудові.

Подробиці — у наступному номері газети.

УКАЗ Президента України

Про призначення першого заступника міністра оборони України

Призначити генерал-лейтенанта БІЖАНА Івана Васильовича першим заступником міністра оборони України.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 27 травня 1992 року.

УКАЗ Президента України

Про призначення начальника Головного штабу Збройних Сил України — першого заступника міністра оборони України

Призначити генерал-лейтенанта СОБКОВА Василя Тимофійовича начальником Головного штабу Збройних Сил України — першим заступником міністра оборони України.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 4 червня 1992 року.

УКАЗ Президента України

Про призначення заступника міністра оборони України

Призначити генерал-майора ІГНАТЕНКА Олександра Степановича заступником міністра оборони України по кадрах — начальником управління кадрів Збройних Сил України.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 27 травня 1992 року.

УКАЗ Президента України

Про призначення заступника міністра оборони України

Призначити генерал-лейтенанта ЛОПАТУ Анатолія Васильовича заступником міністра оборони України.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 4 червня 1992 року.

УКАЗ Президента України

Про призначення заступника міністра оборони України

Призначити генерал-лейтенанта ОЛІЙНИКА Івана Івановича заступником міністра оборони України по озброєнню — начальником озброєння Збройних Сил України.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 4 червня 1992 року.

УКАЗ Президента України

Про призначення командуючого Військами протиповітряної оборони України

Призначити генерал-лейтенанта ЛОПАТІНА Михайла Олексійовича командуючим Військами протиповітряної оборони України.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 27 травня 1992 року.

Парламентська хроніка

Тож як бути багатим і здоровим?

Денне і вечірнє засідання 4 червня

Лише два законопроекти було розглянуто на засіданні Верховної Ради України цього дня — про приватизацію житлового фонду і про державну програму приватизації майна державних підприємств. Зате якої ваги ці документи! Саме в них ключ до тих реформ, яких ми давно-давно чекаємо.

ЦЯ ПРОГРАМА ПОВИННА БУТИ НАРОДНОЮ! — ВИГУКНУВ НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ ЯЦЕНКО.

Плідно, що й казати, працює нині Верховна Рада України. Закони, постанови, ухвали сиплються з неї, як плоди з дерева родючого року. Але чи знайдеться хоч одна людина, яка сказала б, що добре знає ці документи, розуміє їх, уміє користуватися в повсякденному житті? Що не закон — то ціла наукова праця та ще й такого розміру, що займає пухлий зошит. Хто в ньому розбереться, крім спеціалістів, та й то далеко не всі? Скоро, мабуть, доведеться, як колись, організувати всенародний лікнеп для вивчення творів Верховної Ради. Якщо депутати полюбляють посилатися на зарубіжний досвід, то чому б їм не навчитися точності і лаконічності законів, що там приймаються? На експертів ми ще, слава Богу, не бідні.

Отож, під час обговорення доповіді про державну програму приватизації майна державних підприємств, з якою виступив віце-прем'єр В. Лановий, не один і не два депутати наголошували саме на популярності викладу цього документа, оскільки він розрахований не тільки на вузьких фахівців, а й на всенародний загал.

— Оскільки ми надаємо кожній людині можливість стати власником, — сказав депутат Яценко, — то необхідно, щоб закон розуміла кожна людина, знала свої права, функції.

Поняття народності викладеної програми немало депутатів трактували й дещо ширше. Їх цікавило, насамперед, чи зможе практично кожна людина взяти участь у приватизації, чи це програма, розрахована тільки на тих, у кого тугі гаманці. Ось який діалог виник з цього приводу між депутатом В. Дудченком і віце-прем'єром.

В. Дудченко: Я не раз, коли обговорювалися приватизаційні документи, вносив пропозиції про пріоритет трудових колективів у приватизації підприємств. Мені здається, що і в цій програмі знову хтось намагається розмити це питання, оскільки я не бачу механізму захисту прав колективу. Зрозумійте, що коли ми чітко і твердо не станемо на захист трудівників, це породить колосальну політичну нестабільність у нашій державі.

В. Лановий: Мені здається, що ми самі провокуємо недовір'я до наших документів, породжуємо розмови, що члени трудових колективів будуть обдурені, обійдені, нічого доброго не одержать з цього процесу. У Законі чітко записано пріоритетні права трудових колективів, які захистять їх від продажі якимсь іншим власникам.

Члени трудового колективу одержать за номінальну вартість акції свого підприємства, без будь-яких конкурсних начал, без ринкових цін. Ми ж усе це визначили, навіть передбачили відстрочку платежу на три роки, коли викуповуватиметься майно.

Під час обговорення програми раптом вилізло на світ і таке заяложене гасло, як **«Робітникам — заводи, землю — селянам!»**, правда, в дещо підновленій транскрипції, саме через призму приватизації. Але воно було прийняте, скоріше, як жарт, ніж як ностальгія за минулим.

СТВОРИМО НОВИЙ ПРОШАРОК ВЛАСНИКІВ, ЯКІ ЛЮБИТИМУТЬ СВОЮ РОБОТУ

Цими словами закінчив прилюдний захист державної програми приватизації В. Лановий. Такі люди, на тверде переконання віце-прем'єра, думатимуть більше про працю, свої нагромадження, аніж про негаразди в нашому суспільстві. Це працюватиме на загальну соціальну стабільність і загальний добробут людей та держави.

Однак, на відміну від одного з основних авторів цієї програми, чимало депутатів висловлювали сумнів в успіху процесу приватизації — не в самій його ідеї, а скоріше через ненадійність, за їхніми словами, окремих положень програми. І передусім, дію сертифікатів, через які вестимуться розрахунки людей з державою за майно куплених підприємств. Цей вид ділових паперів, зазначали депутати, не підкріплений реальними коштами чи товарами, навряд чи примножить наше багатство. Поперше, сказав у відповідь В. Лановий, у формі сертифікатів продаватиметься тільки сорок процентів державного майна, що становитиме в загальному підсумку 884 мільярди карбованців. Якщо поділити на чисельність громадян України, то це становитиме 17 тисяч карбованців на кожного — сума цілком реальна, щоб з часом трансформувалася у видимий прибуток державі.

До речі, про збагачення держави. Віце-прем'єр назвав суму в 2 трильйони 172 мільярди карбованців, яка ляже в Національний банк України від приватизації державних підприємств. Куди вона піде, крім фінансування господарського комплексу і діяльності самої країни? На створення нових робочих місць, на кредитування приватизованих підприємств для їх технологічного оновлення, на створення фонду підтримки безробітних, на погашення державного боргу, на інші витрати організаційного процесу самої приватизації. Більше того, очікується від цієї справи одержати ще й 250 мільйонів доларів.

Дай Боже, як кажуть у народі, нашому теляті та вовка з'їсти!

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ, парламентський оглядач.

Сім п'ятниць на день

П'ятничне ранкове засідання не віщувало кризи. Тож я взяв інтерв'ю-оцінку минулого парламентського тижня у своїх колег журналістів.

Ростислав Хотин, агентство «Рейтер».

— Парламент України вкотре підтвердив те, що він — парламент парадоксів. Через однопартійність виборів, а відтак політичну неструктурованість, парламент абсолютно непрогнозований. Мало хто очікував падіння уряду на минулому тижні. Одначе важко було собі уявити, щоб зусилля опозиціонерів розбилися так швидко і вщент.

Павло Бальковський, кореспондент відділу політики газети «Слово».

— Найважливішою подією минулого тижня стало, безперечно, обговорення питання про довіру Кабінетові міністрів. Мало кого здивували результати голосування з цього приводу. Кабінет лишився. Проте завидна стійкість збанкрутілої влади вражає. Чи можливе було б збереження у демократичному світі такого Кабінету та його Прем'єра?! Розроблений ними державний бюджет на середину року ще не затверджений. За міжнародною практикою це означає автоматичну відставку Кабінету міністрів. Певно, парламент України сьогодні, як ніколи, покликаний виробити справді демократичну систему політичної влади.

Сергій Дмитриченко, парламентський кореспондент газети «Україна молода».

— Безперечно, це розгляд проектів Закону про приватизацію державного житлового фонду і Програми приватизації державного майна. На жаль, під час обговорення цих законопроектів парламент почасти не продемонстрував компетентності. Можливо, з цієї причини у законопроектах переважали декларативність, не витримували критики закладені механізми їх реалізації. Конче хотілося б, щоб у подальшій роботі парламент змінив акценти з політики у бік економіки.

Мабуть, саме через заполітизованість, почасти закулісні ігри на ранковому п'ятничному засіданні стало жарко. Особливо, коли постало питання про затвердження міністра юстиції України Володимира Кампо. Він детально розповів про себе, відповів на різні запитання і, зокрема, на модне тепер запитання щодо законності заборони КПРС. Але виступ депутата Олександра Коцюби посіяв розбрат. Позаяк багатьом депутатам, як і журналістам, було не зрозуміло: висловлює він свою думку чи думку своєї комісії. Це й призвело до численних запитань і, зрештою, виступу секретаря адміністрації Президента України Миколи Хоменка. В ньому, як на мене, головним було те, що треба облишити закулісні ігри і затвердити міністра юстиції. Однак парламент вкотре показав свою неспрогнозованість і переніс слухання цього питання.

Далі напруга пристрастей почала спадати. Міністр машинобудування України Віктор Антонов відносно легко переконав парламентаріїв у важливості видобутку українського урану. Хоча для прохромленої Чорнобилем держави це досить не просте питання.

І насамкінець. Спокійно пройшли слухання, зокрема «Про внесення змін до статті 188 Кодексу законів про працю України». Це лише підтвердило припущення деяких експертів, що «головним став виступ О. Коцюби проти кандидатури міністра, запропонованої Президентом». Парламент також переконав, що у питаннях регламенту у нього почасти сім п'ятниць на день.

Віктор КОСАРЧУК, оглядач газети «Голос України».

«ЖИВА» ПЕРЕВІРКА... ВІДСУТНІХ

Коли депутати зібрались на денне засідання, головуючий В. В. Дурдинець повідомив, що під час перерви відбулося засідання Президії Верховної Ради. Йшлося про вдосконалення організації роботи Президії, постійних Комісій, пленарних засідань Верховної Ради, були розглянуті пропозиції депутатів з цього приводу. Потребує також вирішення питання, сказав В. В. Дурдинець, про депутатів, які працюють в Адміністрації Президента.

Треба, нарешті, розібратися і з тими, хто тривалий час не працює у Верховній Раді. Президія запропонувала провести реєстрацію присутніх у залі, не вдаючись до електронної системи «Рада». Мандатній комісії доручено звірити результати «живої» реєстрації з ранковою електронною і доповісти Президії. З часом, можливо, треба буде відмовитися від щоденної реєстрації в тому вигляді, який вона має сьогодні.

Після проведення реєстрації (у вестибюлі залу засідань) депутати продовжили роботу в постійних комісіях.

Наступне пленарне засідання Верховної Ради відбудеться 16 червня.

Олексій БРЕУС, спеціальний кореспондент «Голосу України».

НАТО ШУКАЄ Й ЗНАХОДИТЬ

для себе нову роль, а саме — миротворця на європейському континенті. Про це свідчать рішення, ухвалені протягом сесії Ради НАТО, що завершила свою роботу в Осло. А найголовніше з них те, що дозволяє надавати структури Північноатлантичного союзу у розпорядження НБСЄ для здійснення операції з підтримки миру в «гарячих» точках Європи.

Спеціальний кореспондент «Голосу України» Ігор ГРУШКО передає з Осло з сесії Ради НАТО на рівні міністрів закордонних справ.

Таким чином змінено основний принцип, яким НАТО неухильно керувалося протягом 43 років — захищати тільки територію країн-учасниць блоку. Крім того, погодившись надати всебічну підтримку Нараді з безпеки й співробітництва у Європі (не виключаючи й військової), НАТО докорінно міняє підходи до забезпечення європейської стабільності та безпеки. Адже тепер виникає можливість попереджати або на ранній стадії розв'язувати конфлікти, що можуть виникнути на території від Атлантики до Уралу.

Ну, а як бути з тими регіонами, де вже ллється кров? Ідеться насамперед про Югославію та Нагірний Карабах, яким на сесії було приділено найбільше уваги. Міністр закордонних справ Норвегії Торвалд Столтенберг з цього приводу заявив: «Якщо ми не дамо собі ради з нинішніми кризами, то навряд чи зможемо розв'язати конфлікти, які можуть виникнути завтра». Заступник держсекретаря США Лоуренс Іглбергер у виступі на сесії був рішучішим. Він порадив «не сприймати стабільність альянсу за відсутність у ньому гнучкості». Іглбергер вважає, що НАТО повинно зіграти свою роль у Нагірному Карабасі, допомогти припинити там насилля й створити сприятливий для переговорів клімат. В окремій заяві щодо карабаської кризи наголошується: НАТО готове підтримати зусилля НБСЄ, щоб мирно врегулювати цей конфлікт, виступає за направлення до Карабаху цивільних спостерігачів і готове надати всю потрібну допомогу. До речі, як безпосередня критика на адресу Вірменії сприймається та частина заяви, де говориться, про неприйнятність зазіхань на територіальну цілісність іншої держави та спроб розв'язати політичні проблеми за допомогою сили.

Інший окремий документ було прийнято про Югославію. В ньому насамперед засуджуються дії сербських та чорногорських властей разом з югославською армією в Боснії та Герцеговині. У спробах односторонньої зміни кордонів і переселення цілих народів, НАТО вбачає найбільшу небезпеку для всієї Європи. У заяві сесії висловлена рішуча підтримка Резолюції № 757 Ради Безпеки ООН щодо застосування санкцій проти Югославії. Міністри закордонних справ країн-учасниць Північноатлантичного союзу ще раз підкреслили: зі свого боку вони зроблять все, щоб санкції сприяли мирному й справедливому розв'язанню конфлікту в Югославії.

Крім того, в заключному комюніке натівської наради значну увагу було приділено проблемам, що існують на території колишнього СРСР і тісно пов'язані з європейською та світовою безпекою. Міністри закордонних справ привітали зобов'язання України, Казахстану й Білорусі стати невдовзі без'ядерними державами. Також висловлено сподівання, що на зустрічі членів Ради Північноатлантичного співробітництва буде остаточно узгоджено Договір про скорочення звичайних сил та озброєнь в Європі.

Водночас було піддано критиці позицію Росії щодо виводу колишніх радянських військ з території Прибалтики. Хоча НАТО розуміє складність цієї проблеми «з технічної точки зору», говориться в комюніке, однак Росія повинна без затримки скласти графік якнайскорішого виведення військових частин.

Як оцінюють у самому НАТО рішення сесії своєї Ради? У розмові з вашим кореспондентом один з помічників генерального секретаря цієї організації Джон Кіндлер особливо підкреслив: ухвалені в Осло рішення, зокрема щодо участі в операціях з підтримки миру поза кордонами НАТО в тісній співпраці з іншими європейськими структурами, матимуть важливе значення для гарантування надійної безпеки на нашому континенті.

Того ж дня у готелі «САС Скандінавія» відбулася незапланована нарада міністрів закордонних справ Європейського Співтовариства. Довелося керівникам зовнішньополітичних відомств країн «Спільного ринку» обговорювати результати референдуму в Данії, який відбувся у вівторок. На ньому датчани висловилися проти маастріхтських угод, які передбачають подальшу політичну, економічну й валютну інтеграцію Західної Європи. Нагадаю, що згідно з Римським договором, ці угоди не можуть набути законної сили, якщо хоча б одна з країн ЄС виступить проти їхньої реалізації. Втім, міністри після наради оголосили, що нічого страшного, мовляв, не сталося. Вирішено продовжити ратифікацію угод, не вносячи в них жодних змін. Щодо Данії, то було заявлено «двері для неї завжди залишаються відчиненими».

ПРИВІТАННЯ ВСЕСВІТНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ООН З ПИТАНЬ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА І РОЗВИТКУ

(БРАЗИЛІЯ, 3—14.06.1992 р.)

Верховна Рада України вітає учасників Всесвітньої конференції ООН з питань навколишнього середовища і розвитку. Ми переконані, що тільки на засадах широкого міжнародного співробітництва людство зможе розв'язувати дедалі складніші сьогоденні та майбутні проблеми охорони довкілля. Спільними зусиллями мусимо зберегти мир, зміцнити взаєморозуміння та довір'я між народами, забезпечити сталий розвиток усіх країн.

Україна як суверенна демократична держава намагається по-новому розв'язувати проблеми охорони навколишнього природного середовища. З урахуванням міжнародного та національного досвіду формується принципово нова законодавча база, розробляється довгострокова національна екологічна програма. Але ми одержали важкий спадок після тривалого хижацького природокористування, значного забруднення ґрунтів, води та атмосфери і чорнобильської катастрофи. Тому сподіваємося на підтримку міжнародного співтовариства, подальший розвиток взаємовигідного співробітництва. Враховуючи глобальний характер екологічних процесів, всі країни планети зацікавлені в оздоровленні навколишнього середовища.

Бажаємо учасникам Всесвітньої конференції плідної роботи.

Верховна Рада України.
Київ
5 червня 1992 року.

Кримська проблема

Заява офіцерів

Кримська, Одеська, Миколаївська і Херсонська організації Спілки офіцерів України обнародували свою Заяву щодо подій у Криму. У ній, зокрема, говориться:

«Деструктивними діями Верховна Рада Криму створює вибухонебезпечну обстановку в регіоні і призводить до соціальної, політичної й економічної катастрофи, відкрито проводить політику дестабілізації на півдні України.

Антиукраїнські політичні сили, такі, як «Республиканское движение Крыма», товариство «Республіка» та їм подібні, що стоять на позиціях відриву Криму від України, а також колишній командир армійського корпусу генерал-майор В. Кузнецов, який приєднався до них, продовжують нагнітати обстановку, провокують протистояння в суспільстві та військових колективах.

У цій складній ситуації ми звертаємося до розуму жителів півдня України, військовослужбовців армії і флоту із закликом виявити мудрість, спокій, витримку і не допустити виходу ситуації з-під контролю, сповзання суспільства в безодню братовбивчої громадянської війни.

Ми, члени чотирьох найбільших організацій Спілки офіцерів України, запевняємо народ, Президента, Верховну Раду і Міністерство оборони України в тому, що зробимо все від нас залежне, щоб не допустити повторення Нагірного Карабаху і Придністров'я в Криму».

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

Продиктовано в номер

ВИЙШЛО СЕЛО НА МІТИНГ

5 червня з усіх районів Криму прибули до Сімферополя на мітинг колгоспники, робітники радгоспів, фермери, щоб захистити інтереси трудівників села. На центральній площі зібралося 5 тисяч чоловік з плакатами, на яких — написи: «Загине село — кінець усім!», «Депутати Криму! Доки будете випробувати терпіння села?», «Село гине! Допоможіть!..»

Мітинг відкрив голова комітету захисту соціально-економічних вимог трудівників села, голова колгоспу «Шлях Ілліча» Білогірського району народний депутат Криму Анатолій Сердюк. Він сказав, зокрема, що у зв'язку з подорожчанням техніки, палива, мінеральних добрив, кримське село опинилося на краю загибелі. Біда підкрадається до кожного сільського порога. А Рада Міністрів та Верховна Рада Криму зволікають з прийняттям кардинальних рішень, їх хвилюють більше політичні аспекти.

Присутні на мітингу уповноважили комітет по захисту соціально-економічних вимог трудящих села провести переговори з цього питання з урядами України та Криму. В разі відмови з 15 червня колгоспи та радгоспи автономної республіки припиняють постачання молока, м'яса та іншої сільгосппродукції городянам.

Увечері того ж дня відбулося екстрене засідання Ради Міністрів Криму, в якому взяли участь представники всіх районів, учасники мітингу. Почалися переговори щодо подолання кризового становища в селі.

Олександр ПІЛАТ.
Крим.

НЕВІЛЬНІ ДІЇ «СВОБОДНОГО КРЫМА»

Випадково потрапила мені до рук газета «Свободный Крым», № 4 за цей рік. Складається враження, що в Криму нема сьогодні інших життєвих проблем, окрім незалежності. Отже — будемо уважні... Дивлюся на вихідні дані газети. Хто її друкує? Відомча друкарня. Який її тираж? Не проставлено. А тому реєстраційний номер, хоч і проставлений, та це, як кажуть росіяни,— туфта.

Ось яке вариво пропонують читачам Криму.

Друкуються видумані в редакції тексти, але з приміткою, що без «каких-либо комментариев». Переконують читачів «мовою фактів». Прийом старий, як світ. Та це лише прийом. А де логіка? «Передрук» робиться начебто з газети «Українські обрії». З якого ж номера взято ці «факти», хто видає цю газету, хто автор публікації? Не вказано. І знову — туфта. В іншій публікації читачі, «истинные украинцы с деда-прадеда», пишуть про те, що синьо-жовтий прапор — це символіка фашизму і її носії «уничтожали людей в Бабьем Яру под Киевом».

Та найбільше мене здивувала підступністю і фарисейством публікація «кандидата історичних наук» із Сімферополя А. Зарубіна «Я не имею права быть свободным». Всіляко принижуючи Президента України і українську державність, історик А. Зарубін апелює до вищих філософій і цитує російського філософа В. Соловйова. Ось ті рядки: «Глубочайшей основой славянофильства была не христианская идея, а только зоологический патриотизм, освобождающий нацию от служения высшему идеалу и делающий из самой нации предмет идолослужения. Провозгласили себя народом святым, богоизбранным и богоносным, а затем во имя всего этого стали проповедовать... такую политику, которая не только не святым и богоносцам, но и самым обыкновенным смертникам никакой чести не делает».

Отакої! Але дозвольте, пане чи товаришу А. Зарубін, запитати вас: кого ви представляєте — християнина чи слов'янина в Криму?

Покличемо на пораду і ми мудрих — істориків не посткомуністичного напряму. Ось що вони пишуть: «Катерина Друга завершила справу, що її почав на Україні Петро Перший. Німкеня, яка стала членом династії Романових через шлюб, вона була відданою прибічницею русифікації. У 1774 році російські війська насильно зайняли півострів (ідеться про Крим) і, за умовами Кючук-Кайнаджирського миру, змусили турків зректися сюзеренітету над ханством. Коли знищувалися рештки гетьманщини, Катерина Друга оголосила про приєднання ханства до Російської імперії. Четвертого червня 1775 року, коли більшість запорожців ще перебувала на турецькому фронті, російська армія під командуванням генерала Текелі оточила Січ і зрівняла її з землею». Ось такі фрагменти з історії Росії і Криму. Сьогодні нащадки шовіністів відстоюють «свободу», щоб ввести в Криму «в действие законы России». Така історія, яку нині намагаються повторити в іншій формі.

Ярослав ВЕЛИГАН.
Тернопіль.

Офіційно

ВІД РУБЛЯ — І ДАЛІ

Наприкінці травня в Києві за участю представників різних регіонів колишнього Радянського Союзу відбулася міжнародна конференція «Проблеми впровадження національної валюти в країнах Центральної та Східної Європи: практичні аспекти». Учасники конференції прийняли низку звернень.

Одне з них — до голів урядів США, Канади, Японії та країн — членів ЄС. У зверненні, зокрема, сказано, що становлення нових незалежних держав у Східній Європі відкриває новий етап у світовій історії, водночас породжуючи нові проблеми, розв'язати які важко без допомоги розвинутих країн. Отож урядам цих країн пропонується:

політичну, консультативну, фінансову і технологічну допомогу орієнтувати на забезпечення економічної та політичної стабільності нових держав;

сприяти створенню платіжних союзів країн Центральної та Східної Європи;

сприяти створенню цими країнами власних потужностей для друкування національних валют;

фінансову допомогу і кредити спрямовувати на формування стабілізаційних фондів національних валют, навчання фахівців, впровадження нових технологій.

Друге звернення — до голів урядів Білорусі, Естонії, Латвії, Литви, Молдови і України. Посилаючись на труднощі відмежування від рубльового простору, учасники конференції пропонують:

проводити узгоджену політику під час підготовки і впровадження національних валют;

координувати валютну політику;

розпочати формування спільних платіжних систем (можливо, клірингового союзу);

структурні зміни в національних економіках здійснювати з урахуванням інтересів сусідніх країн, паралельно з їх входженням у світовий ринок;

розпочати консультації з проблем формування економічного співтовариства країн Центральної та Східної Європи.

Останній документ прийнято учасниками конференції за особливої позиції Білорусі та Латвії з окремих питань.

Власна інформація «ГУ».

Коротко

НЕВІДОМИЙ ПЕТЛЮРА

У видавництві «Лівий берег», заснованому Харківською організацією Спілки письменників України, побачила світ збірка творів Симона Петлюри «Народе Український». Таке видання в історії Батьківщини підготовлено вперше. З наведених документів постає не тільки державний діяч, а й борець проти самодержавства, журналіст, публіцист, театральний критик, нарешті — ніжний батько.

Микола ТЕРЕЩЕНКО.

До уваги уряду

ГАЛИЦЬКА «КУЗНЯ КАДРІВ» ДЛЯ ДІАСПОРИ?

Проблема підготовки україністів для східної діаспори, яка порушувалася на І Конгресі українців, не лишила байдужими педагогів Галичини.

Філологічні факультети педагогічних вузів західного регіону України вже в серпні нинішнього року готові набрати по одній академгрупі (25 осіб) на спеціальність «українська мова та література» з додатковою спеціальністю «російська мова та література».

Напевне, немає потреби переконувати, що додаткова спеціальність потрібна студентам східної діаспори, які не мали можливості вивчати українську мову і літературу в школі. Та й далеко не в кожному навчальному закладі Росії чи Казахстану вистачить відповідної кількості годин української філології для повного навантаження вчителя-україніста.

На наш погляд, доцільно припинити набір так званих робітників і селян на підготовчі відділення інститутів, а натомість переорієнтувати ці підрозділи на підготовку абітурієнтів виключно з діаспори. Досвід цільового набору в нас є. Наприклад, Дрогобицький педінститут уже три роки готує україністів, набраних з Донеччини (договір підписано до 2000 року), один рік — з Києва.

Галичина чекає своїх співвітчизників. Справа за відповідними урядовими розпорядженнями і міждержавними домовленостями.

Ярослав РАДЕВИЧ-ВИННИЦЬКИЙ,
декан філологічного факультету Дрогобицького педінституту.

Львівська область.

Наше майбутнє

МІЦНІ КРИЛА «ЖУРАВЛИКІВ»

Того травневого дня Діма Кирпичов, певно, відчував себе іменинником з іменинників. Бо йому виповнилося чотирнадцять, а хору «Журавлики», в якому він співає, п'ять років. І на святковому вечорі, що відбувся у київському Будинку вчителя, Діма і ще два травневих іменинники — Сашко Мирний (насправді ж — дуже жвавий) та Олег Таран, вже учень індустріального технікуму, — одержали подвійні вітання.

Артисти продемонстрували майстерність найвищого гатунку. Вони виконували «Стабат матер» Дж. Перголезі із співачками Людмилою Войнаровською та Любов'ю Канюкою у супроводі органістки Людмили Завірюхіної. Для декого з батьків то було відкриття, що їхні діти можуть виконувати такий складний твір. А засновниця і художній керівник хору Вікторія Касьянова потім призналася, що хотіла і батьків прилучити до цієї глибокої і вражаючої музики. Можливо, відчувши її красу, не забиратимуть своїх синів з хору, як вже зробив дехто, вважаючи спів заняттям, що не приносить зиску.

«Бережіть ентузіастів, їх лишилося дуже мало», — прозвучало в одному з вітань. Так, їх сьогодні меншає, але тим важливіша їхня роль у нашому понівеченому користолюбством житті. Бо навколо них кристалізується радість.

Людмила ЖИТНИЧЕНКО.

Київ.

На знімках: співають «журавлики»; праворуч — керівник хору Вікторія Касьянова.

Фото Тетяни КУРИЛО.

ПОГОДА

6—7 червня по Україні подекуди короткочасні дощі, грози, сьогодні у південних і східних областях дощі, подекуди сильні зливи, град, шквали 17—22 метри на секунду. Вітер східний і північно-східний, 5—10 метрів на секунду. Температура вдень 20—26, вночі 8—14 градусів.

По Київській області сьогодні вдень подекуди короткочасні дощі, грози. Вітер північно-східний, 5—10 метрів на секунду. Температура 20—25 градусів.

Міні-фейлетон

КИШЕНІ ВИВЕРТАЮТЬ...

Маленька Аліча багато днів підряд смикала тата за руку:

— Татусю, то коли прийде посилка з Чикаго?

Тато, інженер одного з київських НДІ, сам очікував її з нетерпінням. І тому, що знайомі з Америки вже поінформували, що в посилці чимало дитячих речей та іграшок, а також косметики для дружини, і тому, що хотілося переконатися на власному досвіді: гуманітарна допомога для країн СНД — це не анекдот, який викликає сміх у приятелів. Коли ж з Чикаго повідомили, що відправили посилку вагою 22 фунти (майже 11 кілограмів!), і вона вже летить літаком у Москву, навіть став позирати на годинника. Так сплило три місяці... Повідомлення, хоч і припізнилось, але надійшло, як завжди, несподівано. Прилетів тато на пошту, наче на крилах, разом з Аліною. Відкрили по-

силку ваго... грамів (?!) ... ся, зомлілі... сів, ані ляль... ному вбра... ані дитячо... зали татов... ділені киї... звичайна р... леннями, я... ні гуман... країнам СН... сумно, Між... існує поки ... ті. Ось пі... посилк...

Алінка п... лись, сми... завжди:

— Татуськ... тер, нехай ...

Со...

МВС Укр... повідомля...

29 травня о 23.30 біля села Шершенці Кодимського району Одеської області невідомі, озброєні автоматами, напали на військовослужбовця військової частини рядового Шевченка, який ремонтував пошкоджену телефонну лінію. Вдарили його по голові, відібрали гвинтівку, 40 патронів і штик-ніж.

Працівниками міліції встановлено, що злочин вчинено за попередньою змовою з командиром взводу цієї ж військової частини лейтенантом К., жителем міста Рибниця громадянином Н., членом територіальної служби охорони

Придністро... володіння ... додому. Я... мадянин Н... див лінію ... К. направ... з гвинті...

Коди... випадку п... ну справу... но у відсі... Начальник... ної служб... магаєв по... тові пове... що винні ... ті до кри... льності.

Кримінальна х...

ЗЛОДІЯМ НАВЧ... НЕ ТРЕБ...

П'ять автоматів Калашникова зникло після перерви з кабінету початкової військової підготовки Олександрійського СПТУ-33. Помітивши нестачу, зікладач кинувся до прибиральниці — чи не бачила, куди поділася зброя, що стояла з кутку кімнати. Та не знала. Тоді зателефонували до міськвідділу внутрішніх справ.

Через годину посилені наряди міліції перекрили всі в'їзди й виїзди з міста. Ретельно перевіряли всі транспортні засоби. Три дні трива-

ли напруж... но. Автом... но.

Ця под... яку триво... ського мі... вчальна з... швидко м... на бойову... чим об... не став... профтехуч... ня. Пошу...

Кірово...

Дожилися

ТРАГЕДІЯ В УНІ...

Спершу пролунав крик жаху, потім — надривний плач. На підлозі центрального універсаму, що на проспекті Перемоги, сиділа літня жінка-інвалід, гірко оплакуючи... баночку сметани, яка випала з її рук і розбилася на скалки. Після тривалого стояння в довжелезній черзі, високих цін на продукти в бідолашної не вит-

римали н... би матір... то гиркн... щиць.

Не нас... плачуть. ... кожним з...

Олен...

Київ.

уряду

УЗНЯ КАДРІВ»

И?

іаспори, яка
па байдужи-

ідного регі-
набрати по
«українська
«російська

ої кількості
і філології
вантаження
а.
д. доцільно
так званих
н на підго-
інститутів, а
єнтувати ці

підрозділи на підготовку абітурієнтів виключно з діаспори. Досвід цільового набору в нас є. Наприклад, Дрогобицький педінститут уже три роки готує україністів, набраних з Донеччини (договір підписано до 2000 року), один рік — з Києва.

Галичина чекає своїх співвітчизників. Справа за відповідними урядовими розпорядженнями і міждержавними домовленостями.

Ярослав РАДЕВИЧ-ВИННИЦЬКИЙ, декан філологічного факультету Дрогобицького педінституту.

Львівська область.

бутнє

«ЖУРАВЛИКІВ»

складний
і художній
торія Кась-
лася, що хо-
илучити до
ажаючої му-
ідчувши її
имуть своїх
вже зробив
ів заняттям,
иску.
астів, їх ли-
, — прозву-
вітань. Так,
є, але тим
ль у нашо-
ристолюбст-
авколо них
дість.

ЧЕНКО.

вають «жу-
ч — керів-
Касьянова.

Фото Тетяни КУРИЛО.

ДА

Вітер схід-
ний, 5—10
Температура
8—14 гра-

По Київській області сьогодні вдень подекуди короткочасні дощі, грози. Вітер північно-східний, 5—10 метрів на секунду. Температура 20—25 градусів.

Міні-фейлетон

КИШЕНІ ВИВЕРТАЮТЬ У ЛІФТІ

Маленька Аліна багато днів підряд смикала тата за руку:

— Татусю, то коли прийде посилка з Чикаго?

Тато, інженер одного з київських НДІ, сам очікував її з нетерпінням. І тому, що знайомі з Америки вже поінформували, що в посилці чимало дитячих речей та іграшок, а також косметики для дружини, і тому, що хотілося переконатися на власному досвіді: гуманітарна допомога для країн СНД — це не анекдот, який викликає сміх у приятелів. Коли ж з Чикаго повідомили, що відправили посилку вагою 22 фунти (майже 11 кілограмів!), і вона вже летить літаком у Москву, навіть став позирати на годинника. Так спливло три місяці... Повідомлення, хоч і припізнилось, але надійшло, як завжди, несподівано. Прилетів тато на пошту, наче на крилах, разом з Аліною. Відкрили посилку вагою 6 кілограмів 150 грамів (?!) — і, що називається, зомліли: ані двох пар джинсів, ані ляльки Барбі у весільному вбранні, ані косметики, ані дитячого трикотажу, ні навіть дитячих трусиків і резинки для волосся!

— А що тут дивного, — сказали татові в поштовому відділенні київської митниці, — звичайна річ з тими відправленнями, які надходять по лінії гуманітарної допомоги країнам СНД так званим «повітряним ліфтом». Адже, як не сумно, Міжнародний поштамт існує поки що тільки в Москві. Ось під час догляду ваша посилк[illegible] і схуд[illegible].

Алінка плакала. А, заспокоївшись, смикнула за руку, як завжди:

— Татусю, якщо Єльцин ліфтер, нехай і віддає Барбі.

Сергій ВУСАТИЙ.

МВС України повідомляє:

29 травня о 23.30 біля села Шершенці Кодимського району Одеської області невідомі, озброєні автоматами, напали на військовослужбовця військової частини рядового Шевченка, який ремонтував пошкоджену телефонну лінію. Вдарили його по голові, відібрали гвинтівку, 40 патронів і штик-ніж.

Працівниками міліції встановлено, що злочин вчинено за попередньою змовою з командиром взводу цієї ж військової частини лейтенантом К., жителем міста Рибниця громадянином Н., членом територіальної служби охорони Придністров'я, який після заволодіння зброєю повернувся додому. Як з'ясувалося, громадянин Н. спеціально пошкодив лінію зв'язку, а лейтенант К. направив свого підлеглого з гвинті[illegible] на ре[illegible]нт.

Коди[illegible]им РВВ[illegible] цьому випадку порушено кримінальну справу, яку буде передано у військову прокуратуру. Начальник штабу територіальної служби Придністров'я Помагаєв повідомив, що вони готові повернути гвинтівку, якщо винні не будуть притягнуті до кримінальної відповідальності.

Кримінальна х[illegible]ніка

ЗЛОДІЯМ НАВЧАТИСЯ НЕ ТРЕБА

П'ять автоматів Калашникова зникло після перерви з кабінету початкової військової підготовки Олександрійського СПТУ-33. Помітивши нестачу, викладач кинувся до прибиральниці — чи не бачила, куди поділася зброя, що стояла в кутку кімнати. Та не знала. Тоді зателефонували до міськвідділу внутрішніх справ.

Через годину посилені наряди міліції перекрили всі в'їзди й виїзди з міста. Ретельно перевіряли всі транспортні засоби. Три дні тривали напружені пошуки — і марно. Автомати зникли безслідно.

Ця подія викликала неабияку тривогу у жителів шахтарського міста. Бо викрадена навчальна зброя в умілих руках швидко може перетворитися на бойову. І тоді, — хтозна, чим обернеться безпечне ставлення працівників профтехучилища до її зберігання. Пошук автоматів триває.

Микола ВОЛОК.

Кіровоградська область.

Дожилися

ТРАГЕДІЯ В УНІВЕРСАМІ

Спершу пролунав крик жаху, потім — надривний плач. На підлозі центрального універсаму, що на проспекті Перемоги, сиділа літня жінка-інвалід, гірко оплакуючи... баночку сметани, яка випала з її рук і розбилася на скалки. Після тривалого стояння в довжелезній черзі, високих цін на продукти в бідолашної не витримали нерви. «Ридає так, ніби матір поховала!» — сердито гиркнула одна з продавщиць.

Не насміхайтеся, коли бідні плачуть. Хто знає, що буде з кожним завтра...

Олександр ІВАНЧУК.

Київ.

Експрес-новини

Голова комісії у закордонних справах сенату США Пел закликав до суворого нагляду за санкціями ООН проти Югославії. Він запропонував запровадити морську блокаду країни, зазначивши, що настав час розглянути можливість додаткових кроків, включаючи військові дії, щоб припинити кровопролиття в Боснії і Герцеговині.

* * *

Парламент Польщі проголосував за відставку уряду прем'єр-міністра Ольшевського. Передбачається, що на його місце Президент Валенса запропонує лідера селянської партії Павлака. Ольшевський висловився на захист дій свого уряду і пов'язав своє усунення з планами опублікування списків осіб, які за комуністичного режиму співпрацювали з таємною поліцією.

* * *

Усунутий від влади Президент Гаїті Аристид закликав міжнародну громадськість вдатися до більш прямих дій з метою повернути демократію в Гаїті, починаючи з перехоплення нафтоналивних суден на шляху до Порт-о-Пренса. Він також відкинув кандидатуру консервативного політичного діяча Базена на пост прем'єр-міністра, яку висунув тимчасовий президент країни Неред.

* * *

У Чехо-Словаччині проходять вибори до Федеральних зборів, а також до Національних зборів Чехії і Словаччини. За місця у федеральному та регіональних парламентах бореться більш як вісім тисяч кандидатів. Попередні результати виборів буде оголошено в неділю ввечері. Підсумки виборів можуть відбитися на чесько-словацьких відносинах і на самому характері федерації.

* * *

Прем'єр-міністр Великобританії Мейджор відправився до Бонна для обговорення з Федеральним канцлером Німеччини Колем питання щодо виробництва європейського винищувача, щоб замінити ним існуючі арсенали. У проекті беруть також участь Італія і Іспанія. Німеччина, можливо, вийде з проекту у зв'язку з надмірними витратами, пов'язаними з об'єднанням Німеччини і потребами нових земель.

Власкори повідомляють

Мінськ

ПОБІЛЬШЕ Б ЦУКРУ Й ОЛІЇ

Міністр закордонних справ Кравченко прийняв Надзвичайного і Повноважного посла України в Білорусі Желібу.

В ході бесіди посол поінформував керівника білоруського зовнішньополітичного відомства про політичну й економічну ситуацію в Україні. У свою чергу, Кравченко порушив питання про налагодження регулярних постачань сусідньою державою з Білорусь цукру й олії, а також висловив прохання збільшити їхні обсяги.

Віктор ХОРОШКО.

Бішкек

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ЗАЛИШИВ ПОЗА УВАГОЮ

Мешканка Бішкека Валентина Лєгостаєва, опинившись у складній ситуації, звернулася по допомогу до Президента Акаєва.

Її трирічна онука Настя важко хвора, а санкт-петербурзькі лікарі наполягали на операції, яка коштуватиме 50 тисяч карбованців. Таких грошей у баби, природно, не було. Аскар Акаєв, відповідаючи на прохання, підписав розпорядження видати Валентині Лєгостаєвій вказану суму з особистого благодійницького фонду.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Подія тижня:

ЧИ ВА

Подія, якої чекали досить давно, врешті-решт сталася: Рада Безпеки ООН прийняла резолюцію, яка передбачає жорсткі санкції проти офіційного Бєлграда. Вирок суворий і остаточний: Сербія і Чорногорія визнані винуватцями кровопролиття у Боснії і Герцеговині і тому їм відводиться роль ізгоїв, яким оголошується бойкот.

Більше того, у коридорах влади Заходу дедалі голосніше говорять про те, що економічні санкції — це лише перший етап силового тиску на Югославію. Далі, якщо бійня не припиниться, можлива збройна інтервенція — за відпрацьованим «іракським зразком».

Перспектива — жахлива. Бєлград — це не піщані дюни Перської затоки, а цивілізований центр Європи, і повторення тут операції «Буря в пустелі» може перетворити квітучий край на суцільне поле битви.

Втім, бій уже йде. І марно, здається, президент С. Мілошевич переконує всіх, що втратив контроль над сербськими збройними силами, дарма відправляє у відставку відразу сорок генералів армії, яка скомпрометувала себе кривавою бійнею. Глухо звучить спеціальний меморандум уряду Західної Славонії, який детально змальовує злочини хорватських усташів (отже, винні не лише серби).

Все, здається
що Югославі
нити політи
во...

А якщо не
гору візьме
гордості, не
коритися іно
тові? Тоді, н
рігачів, стано
яка може в
Югославії: ад
сіди мають
нзії (зокрема
ні) до колиш
тичної Феде
бліки Югосла

Те, що
Югославії і в
стати (втім
вже стало) п
ної уваги де
СНД. І не т
пожежа пала
ля їх спільно
ться про те,
не «розсмокт
ний компле
в'язаних з
розпадом цен
деративної
«розлучення»
бувалося без
тересів сусі
ванням сили
ти за стіл пе

Паралель
досить чітка.
славія пишал
взірцем вирі
льного питан
тивою для ін
гою марксист

В парлам

І пам'ятники бу

Постанову «Про збереження пам'ятників історії та культури» прийнято Верховною Радою Казахстану.

У ній йдеться про те, що історико-культурна спадщина є свідоцтвом долі народу, пов'язує воєдино його минуле й сьогодення, нагадує про помилки давнини під час розробки планів на майбутнє. А також про те, що відсутність необхідної культури та навичок під час вирішення складних суспільних проблем обертається

війною з пам
дери деяких
ганізацій праг
нівний політи

Самочинне
ників історії т
станові наз
мим і таким,
загальнолюдсь
ведінки і буд
ся законом. К
створено пост
сію по вивчен
ню пам'ятник
вжито заходів
ня діяльності

Подробиці

Незвично відзначили День Незалежності Республіки Вірменія члени вірменської асоціації інвалідів «Пюнік», створеної після спітацького землетрусу. Вони пройшли маршем-марафоном за маршрутом Єреван — Ечміадзін. У ньому взяли участь десятки інвалідів-спортсменів, котрі вирушили в багатокілометрову дорогу на інвалідних колясках та спеціальних велосипедах.

Подібний захід у Вірменії пройшов уперше. Та, як вва-

МА

жають його с
такий спосіб
розв'язувати
лише фізичної
ної реабілітаці
ме це було
ків асоціації
цим не обмеж
діяльності.
займаються ш
тивними трену
ють медичну
гу, організов
людей, які вол
лися в інвалі

Буває й таке

На недавньому засіданні парламенту Чеченської Республіки обговорювалось питання про долю Звіада Гамсахурдіа.

Голова парламенту заявив, що подальше перебування Гамсахурдіа в Чечні недоцільне. Особливо з урахуванням тих фактів, що він, будучи Президентом Грузії, злякався усклад-

ПІСЛЯ

нень у віднос
відмовився ви
ну Чеченську
ченський парл
свого спікера.
Гамсахурдіа, о
шувати. очев
Дудаєву. Як ста
куратура Грузі
мінальну справ

ГОЛОС України

Експрес-новини

Голова комісії у закордонних справах сенату США Пел закликав до суворого нагляду за санкціями ООН проти Югославії. Він запропонував запровадити морську блокаду країни, зазначивши, що настав час розглянути можливість додаткових кроків, включаючи військові дії, щоб припинити кровопролиття в Боснії і Герцеговині.

* * *

Парламент Польщі проголосував за відставку уряду прем'єр-міністра Ольшевського. Передбачається, що на його місце Президент Валенса запропонує лідера селянської партії Павлака. Ольшевський висловився на захист дій свого уряду і пов'язав своє усунення з планами опублікування списків осіб, які за комуністичного режиму співпрацювали з таємною поліцією.

* * *

Усунутий від влади Президент Гаїті Аристид закликав міжнародну громадськість вдатися до більш прямих дій з метою повернути демократію в Гаїті, починаючи з перехоплення нафтоналивних суден на шляху до Порт-о-Пренса. Він також відкинув кандидатуру консервативного політичного діяча Базена на пост прем'єр-міністра, яку висунув тимчасовий президент країни Неред.

* * *

У Чехо-Словаччині проходять вибори до Федеральних зборів, а також до Національних зборів Чехії і Словаччини. За місця у федеральному та регіональних парламентах бореться більш як вісім тисяч кандидатів. Попередні результати виборів буде оголошено в неділю ввечері. Підсумки виборів можуть відбитися на чесько-словацьких відносинах і на самому характері федерації.

* * *

Прем'єр-міністр Великобританії Мейджор відправився до Бонна для обговорення з Федеральним канцлером Німеччини Колем питання щодо виробництва європейського винищувача, щоб замінити ним існуючі арсенали. У проекті беруть також участь Італія і Іспанія. Німеччина, можливо, вийде з проекту у зв'язку з надмірними витратами, пов'язаними з об'єднанням Німеччини і потребами нових земель.

Власкори повідомляють

Мінськ

ПОБІЛЬШЕ Б ЦУКРУ Й ОЛІЇ

Міністр закордонних справ Кравченко прийняв Надзвичайного і Повноважного посла України в Білорусі Желібу.

В ході бесіди посол поінформував керівника білоруського зовнішньополітичного відомства про політичну й економічну ситуацію в Україні. У свою чергу, Кравченко порушив питання про налагодження регулярних постачань сусідньою державою в Білорусь цукру й олії, а також висловив прохання збільшити їхні обсяги.

Віктор ХОРОШКО.

Бішкек

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ЗАЛИШИВ ПОЗА УВАГОЮ

Мешканка Бішкека Валентина Легостаєва, опинившись у складній ситуації, звернулася по допомогу до Президента Акаєва.

Її трирічна онука Настя важко хвора, а санкт-петербурзькі лікарі наполягали на операції, яка коштуватиме 50 тисяч карбованців. Таких грошей у баби, природно, не було. Аскар Акаєв, відповідаючи на прохання, підписав розпорядження видати Валентині Легостаєвій вказану суму з особистого благодійницького фонду.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Подія тижня: коментар редактора міжнародного відділу

ЧИ ВАРТО НАСТУПАТИ НА ГРАБЛІ?

Подія, якої чекали досить давно, врешті-решт сталася: Рада Безпеки ООН прийняла резолюцію, яка передбачає жорсткі санкції проти офіційного Белграда. Вирок суворий і остаточний: Сербія і Чорногорія визнані винуватцями кровопролиття у Боснії і Герцеговині і тому їм відводиться роль ізгоїв, яким оголошується бойкот.

Більше того, у коридорах влади Заходу дедалі голосніше говорять про те, що економічні санкції — це лише перший етап силового тиску на Югославію. Далі, якщо бійня не припиниться, можлива збройна інтервенція — за відпрацьованим «іракським зразком».

Перспектива — жахлива. Белград — це не піщані дюни Перської затоки, а цивілізований центр Європи, і повторення тут операції «Буря в пустелі» може перетворити квітучий край на суцільне поле битви.

Втім, бій уже йде. І марно, здається, президент С. Мілошевич переконує всіх, що втратив контроль над сербськими збройними силами, дарма відправляє у відставку відразу сорок генералів армії, яка скомпрометувала себе кривавою бійнею. Глухо звучить спеціальний меморандум уряду Західної Славонії, який детально змальовує злочини хорватських усташів (отже, винні не лише серби). Все, здається, йде до того, що Югославію змусять змінити політичне керівництво...

А якщо не змусять? Якщо гору візьме стихія непокори, гордості, небажання підкоритися іноземному диктатові? Тоді, на думку спостерігачів, станеться трагедія, яка може вийти за межі Югославії: адже деякі її сусіди мають серйозні претензії (зокрема, територіальні) до колишньої Соціалістичної Федеративної Республіки Югославії.

Те, що відбувається у Югославії і навколо неї, має стати (втім, віриться, що вже стало) предметом пильної уваги держав — членів СНД. І не тільки тому, що пожежа палає буквально біля їх спільного порога. Ідеться про те, що утворився і не «розсмоктується» складний комплекс проблем, пов'язаних з нецивілізованим розпадом централізованої федеративної держави, коли «розлучення» республік відбувалося без урахування інтересів сусідів, із застосуванням сили і відмовою сісти за стіл переговорів.

Паралель простежується досить чітка. І СРСР, і Югославія пишалися собою як взірцем вирішення національного питання, як перспективою для інших, як перемогою марксистсько-ленінської доктрини про «державу-партію». Нині ж кривавий конфлікт палає між братніми слов'янськими народами — сербами і хорватами, у яких навіть мова практично спільна — хіба що з різницею в абетці (в одних — кирилиця, в інших — латиниця). І виник цей конфлікт не протягом останнього часу, а відбиває глибоку відмінність у національних інтересах цих народів, яка, за умов тоталітаризму, приховувалася і придушувалася «центром».

Ще один спільний фактор, про який сьогодні дедалі голосніше говорять і в Белграді, і в Загребі: доля національних меншостей, які залишилися на «ворожій» території. Їх, мовляв, слід захистити в будь-який спосіб, хай навіть силою зброї (це вам нічого не нагадує?)

І, звичайно, проблема армії, чия діяльність недвозначно ідентифікувалася з офіційним Белградом, і яка виступала головним винуватцем геноциду щодо тих, хто з югославською столицею не погоджувався.

Отже, аналогій між Югославією і СНД багато.

Згадаймо: і в Біловезькій пущі, і пізніше керівники держав — членів СНД неодноразово заявляли, що нам, на щастя, вдалося уникнути «югославського варіанта».

Та чи вдалося? Погляньмо на карту колишнього СРСР. Скільки на ній гарячих точок, причому, на жаль, жодної з них не вдалося загасити! Більше того, з'являються дедалі нові, причому відбувається це не стихійно, а цілком цілеспрямовано — в інтересах певних шовіністичних сил. Це і провина, і біда «націонал-патріотів»: століттями їхні політичні предки втовкмачували у голови покірних і непокірних принципи «єдності і неподільності», а сьогодні від цього доводиться відмовлятися...

Втім, приклад Сербії, яка, застосувавши силу, нічого, крім руїн Вуковара і Дубровника, не «досягла», міг би стати холодним душем для тих гарячих голів у деяких державних структурах «ближнього зарубіжжя», які полюбляють вводити танки до Баку, маніпулювати у власних інтересах 14-ю армією у Молдові або розігрувати «кримську карту».

Югославський приклад може багато чому навчити. Якщо, звичайно, є бажання вчитися саме на чужих помилках, а не коїти власні, щоб потім намагатися їх виправляти. Коли поперек дороги лежать граблі, наступати на них зовсім не обов'язково.

Володимир САВЦОВ.

В парламентах світу

І пам'ятники бувають вразливими

Постанову «Про збереження пам'ятників історії та культури» прийнято Верховною Радою Казахстану.

У ній йдеться про те, що історико-культурна спадщина є свідоцтвом долі народу, пов'язує воєдино його минуле й сьогодення, нагадує про помилки давнини під час розробки планів на майбутнє. А також про те, що відсутність необхідної культури та навичок під час вирішення складних суспільних проблем обертається війною з пам'ятниками, де лідери деяких громадських організацій прагнуть нажити сумнівний політичний капітал.

Самочинне знесення пам'ятників історії та культури у постанові названо недопустимим і таким, що суперечить загальнолюдським нормам поведінки і буде переслідуватися законом. Крім того, буде створено постійно діючу комісію по вивченню та дослідженню пам'ятників. Заодно буде вжито заходів для припинення діяльності незареєстрованих політичних партій та рухів...

До речі, треба відзначити, що навіть сувора постанова не вплинула на плани партії «Желтоксан», котра оголосила війну пам'ятникам. Її лідер заявив, що першим буде знесено пам'ятник Леніну. І вже були спроби зробити це. Та пам'ятник відстояли ветерани, які прийшли сюди при всіх регаліях.

Тетяна КОСТІНА.
Алма-Ата.

Подробиці

МАРАФОН ІНВАЛІДІВ

Незвично відзначили День Незалежності Республіки Вірменія члени вірменської асоціації інвалідів «Пюнік», створеної після спітацького землетрусу. Вони пройшли маршем-марафоном за маршрутом Єреван — Ечміадзін. У ньому взяли участь десятки інвалідів-спортсменів, котрі вирушили в багатокілометрову дорогу на інвалідних колясках та спеціальних велосипедах.

Подібний захід у Вірменії пройшов уперше. Та, як вважають його організатори, у такий спосіб можна успішно розв'язувати проблеми не лише фізичної, а й психологічної реабілітації інвалідів. А саме це було метою засновників асоціації «Пюнік». А втім, цим не обмежується сфера її діяльності. Члени асоціації займаються щоденними спортивними тренуваннями, подають медичну та іншу допомогу, організовують відпочинок людей, які волею долі опинилися в інвалідних колясках.

Зараз у «Пюніку» зорганізувалися майже 90 чоловік. Переважно це люди, постраждалі від землетрусу. Але двері асоціації відчинено для всіх. Що ж до перспектив, то, як відповів голова асоціації Акоп Абрамян, «Пюнік» готується взяти участь у паралельних Олімпійських Іграх 1994 року, що їх проводитимуть саме для інвалідів.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.
Єреван.

Буває й таке

ПІСЛЯ ПРЕЗИДЕНТСТВА

На недавньому засіданні парламенту Чеченської Республіки обговорювалось питання про долю Звіада Гамсахурдіа.

Голова парламенту заявив, що подальше перебування Гамсахурдіа в Чечні недоцільне. Особливо з урахуванням тих фактів, що він, будучи Президентом Грузії, злякався ускладнень у відносинах з Росією і відмовився визнати незалежну Чеченську Республіку. Чеченський парламент підтримав свого спікера. Як вчинити з Гамсахурдіа, остаточно вирішувати, очевидно, Джохару Дудаєву. Як стало відомо, прокуратура Грузії порушила кримінальну справу проти Звіада Гамсахурдіа. Будь-яка країна, яка виявить бажання прийняти вигнанця, після того, як буде доведено його провину, зобов'язана видати екс-президента грузинським властям.

Тамаз ЛОМСАДЗЕ.

Тбілісі.

Дивина!

ТАНЦЮЄМО В СТИЛІ «ЛАНДСБЕРГІС»

Те, що В. Ландсбергіс прийшов у політику з мистецьких кіл (був професором Вільнюської консерваторії), напевно відомо всім. У своїх інтерв'ю глава парламенту Литви з ностальгією констатує той факт, що напружене політичне життя не залишає часу для музичних вправ, і повернутися до них можна буде хіба що після виходу на пенсію. Але музика, здається, не хоче так довго очікувати на його повернення.

Уже протягом кількох місяців у програмах місцевих комерційних радіостанцій «М-І» та «Радіоцентрас» незмінним успіхом слухачів користується новий хіт «Мелі таутечяй» («Дорогі співвітчизники»), скомпонований з уривків виступів Ландсбергіса англійською мовою, покладених на музику в стилі «реп». Не знаю, чи прогнозували подібний успіх автори цієї ідеї, але треба відзначити, що естрадний дебют Голови Верховної Ради республіки «Мелі таутечяй» не тільки перебуває в групі лідерів національного хіт-параду, але й успішно конкурує на радіохвилях з традиційно популярними у Литві Елтоном Джоном, Шінейд О'Коннор, Ей-Сі-Хаммером.

Микола СТАНОВИЧ.
Вільнюс.

Нотатки з одного конгресу

ВСЕ ПОЧАЛОСЯ З... «КОНТРАБАНДИ»

Голова ради асоціації «Біоконверсія» Іван Мельник привітав присутніх та відсутніх, зробив «реверанс» у бік преси і під бурхливі оплески відкрив у Івано-Франківську другий Міжнародний конгрес з проблем біоконверсії органічних відходів для отримання біогумусу, біогазу, білкових речовин та охорони навколишнього середовища.

Урочистість відкриття, почесність президії, а особливо виступ представника місцевого керівництва пана Костюка (заготовлений, мабуть, заздалегідь на всі випадки життя), чесно кажучи, справили на мене гнітюче враження. Тим паче приємно, що його швидко розвіяла подальша робота форуму. Учасники конгресу пробачали навіть деяку академічність у доповідях — науковцям та деяку сумбурність виступів — практикам. Коли ж після обідньої перерви присутніх у залі побільшало (підійшли ті, що здалеку добиралися), то довелося визнати — такого я давно не бачив...

Асоціація «Біоконверсія» була створена у вересні 1989 року з ініціативи обласного об'єднання «Сільгоспхімія» та Української сільськогосподарської академії. За основу діяльності взяли промислову технологію, запозичену в спеціалістів польського агрокомбінату «Горай» та угорської фірми «Біотрайде». На сьогодні асоціація об'єднує близько 200 наукових закладів, господарств, кооперативів, організацій, спільних підприємств, ряд зарубіжних фірм та установ. Її філіали діють у всіх (за винятком Вінницької) областях України, а також в Оренбурзі, Читі, Ставрополі, Санкт-Петербурзі, Фергані... Власне, географія діяльності «Біоконверсії» розширюється чи не щодня.

...Міжнародність конгресу підкреслив виступ представника з Болівії. Чесно кажучи, мені так і не вдалося з'ясувати — звідки він взявся в Івано-Франківську, але ще раз довелося визнати оригінальність організаторів форуму. Ще більш вражаючою була доповідь молодого вченого з далекої Нігерії. Не за конспектом, без внутрішньої напруженості, своїми словами, хоч і чужою мовою, чоловік оповів так, що навіть нам (не нігерійцям) стало зрозуміло: майбутнє сільського господарства за біоконверсією.

А починалося все з майже детективної історії, коли, впевнившись у повній інертності наших офіційно-керівних структур, Іван Мельник вирішив завезти маточне поголів'я каліфорнійського черв'яка «контрабандою» з Польщі. У червні 1989 року на польсько - радянському кордоні митниця затримала автомашину Тлумацької райсільгосхімії з підозрілим вантажем: ящики з грунтом і... черв'яками. Митні правила СРСР, регулюючи перевезення котів, собак чи навіть папуг, ніяк не обумовлювали перевезення черв'яків. Триденні консультації з вищими митними інстанціями в Києві та Москві були безрезультатними. І врешті-решт перемогла наполегливість прикарпатців — машину пропустили. Так перша партія (сім мільйонів особин) черв'яків-«емігрантів» з держгоспу «Горай» Гожівського воєводства поселилася у Локітці Тлумацького району Івано-Франківщини. Незабаром ще десять мільйонів особин гібриду червоного каліфорнійського черв'яка з угорської фірми «Біотрайде» отаборилися в колгоспі імені Дзержинського Снятинського району...

У березні 1991 року з ініціативи асоціації «Біоконверсія» в Івано-Франківську створено Український науково - дослідний центр «Біогумус», який вперше в Україні розпочав цілий комплекс наукових досліджень біоконверсії. На їх основі розробляються перші вітчизняні технології та методики, ведеться селекційна робота. Не останнє місце в роботі центру займають дослідження впливу біогумусу на врожай. А цифри промовляють самі за себе. Якщо урожай конюшини — найпродуктивнішої білкової культури — дає з одного гектара одну тонну білка, то вирощування черв'яків приносить з такої самої площі 40 тонн борошна з 67-відсотковим вмістом білка. Біогумус утримує до 70 відсотків води і є в п'ять-вісім разів ефективнішим від будь-якого іншого органічного добрива. Від застосування біогумусу врожайність озимої пшениці та цукрових буряків зростає на 20 відсотків.

Проте івано-франківська асоціація «Біоконверсія» все ще єдина в Україні. А на голому ентузіазмі навіть кількох сотень людей здійснити широке впровадження вермикультури чи й зовсім перейти на біодинамічне господарювання — неможливо. Вирішення проблеми можливе лишень на державному рівні, і своєрідним координаційним центром цієї роботи мало б стати Міністерство сільського господарства і продовольства України.

Про все це — проблеми і знахідки, співпрацю і обмін набутим досвідом — йшлося на конгресі в Івано-Франківську. І важливість такого форуму, на мою думку, не тільки і навіть не стільки у виголошених доповідях та промовах, як у живому спілкуванні зацікавлених людей, у контактах і контрактах, підписаних за три дні роботи. Міжнародний конгрес з проблем біоконверсії — це, врешті-решт, і престиж аграрної України на світовому рівні.

Юрій НЕСТЕРЯК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Івано-Франківськ.

Посуха: як вистояти?

Щоб у квітні-травні та була отака нещадна посуха — ні, не пам'ятаю, хоч і топчу землю вже не один десяток років, — почув недавно від літнього тракториста в Комінтернівському районі.

А потім чув приблизно таке ж в Іванківському, Роздільнянському, інших районах. І справді, на початку травня температура повітря нерідко сягала 27—28 градусів. І вже тривалий час жодної краплини з неба. Прогнози синоптиків вселили було надію на другу-третю декаді травня, обіцяючи рясні дощі. Та де вони? За таких умов на площі близько 130 тисяч гектарів загинула озимина, надто повільно сходить пригнічена ярина, низькорослими, щоб не згоріли зовсім, доводиться косити трави.

Що протиставити посусі? Ця проблема непокоїть нині багатьох. Представник Президента в Одеській області Валентин Симоненко обнародував своє розпорядження, яке так і назвав: «Про невідкладні заходи щодо подолання наслідків весняної посухи». Готуючи його, об'їхав ряд сільських районів, радився з людьми, зважував можливості. Бачив, що на місцях — у колективних, державних та фермерських господарствах — здебільшого не очікують вказівок «зверху», самі шукають вихід із складного становища. Так все ж, акумулювавши численні пропозиції, розпорядження вирішив-таки видати: щоб і хліборобську тактику в межах області, так би мовити, узаконити, і недбайливців та ледачкуватих підігнати, і чого там лукавити, декому з керівників про їхню відповідальність нагадати.

Дехто, мабуть, скаже: знову з контор диктують, що та коли сіяти, як доглядати та збирати? Я не поспішав би із звинуваченням. Бо ж не секрет, що останніми роками селян залишено сам на сам зі своїми проблемами, що різні відомства дбають більше про своє благополуччя, аніж про долю врожаю. Отож розпорядження глави держадміністрації, якій тепер повною мірою відповідати за продовольче забезпечення населення регіону, має характер наказу насамперед керівникам усіх отих відомств. В області є, скажімо, близько 250 тисяч гектарів зрошуваних земель. Та в ряді місць з них брали не більше, аніж з богарних площ.

Отож не зайвим було нагадати керівникам та спеціалістам «Облводгоспу», що й вони мають докласти рук до організації цілодобової роботи насосних станцій та зрошувальних механізмів, щоб на додаток до основних масивів забезпечити полив не менш як 30 тисяч гектарів на полях-супутниках, проклавши туди тимчасові водоводи. Роботу знайдено й для об'єднання «Одеснафтопродукт», «Одесенерго», «Степовий колос», «Облагротехсервіс», «Еліта», «Облагропромтехніка», агрокомбінату «Одеса», асоціації «Насіннєкомплекс».

Представники Президента в сільських районах разом зі спеціалістами господарств у ці дні обстежили, без перебільшення, буквально кожне поле. Для того, щоб визначити стан озимих та ярини, вирішити, чим за потреби пересівати культуру, що загинула чи надто пригнічена, виявити можливості розширення площ поукісних та пожнивних посівів зернових, круп'яних і кормових культур. Цей захід передбачений, до речі, тим же розпорядженням глави держадміністрації, у минулі роки, бувало, не раз виручав розумних та дбайливих господарів. Може, виручить і сьогодні? Треба тільки вловити момент, коли «небесна канцелярія» таки кине хоч жменю дощу, треба тільки мати все під рукою — і насіння, й техніку, і пальне. Власне, на забезпечення всього цього, що за умов дефіциту та розладу дається досить важко, і спрямовує нині свої зусилля виконавча влада. Цим живуть хлібороби. У багатьох місцях випало останнім часом побувати, і ніде не помітив розпачу. Навпаки, сподіваючись не на словесну, на ділову підтримку нових владних структур, селяни готові працювати, як висловився фермер Олег Куликов, без передиху.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеська область.

З пошти

Хто губить поліський урожай?

Щороку з дивовижною методичністю у травні — червні лихі люди з-під Житомира затоплюють тетерівські луки, відкриваючи шлюзи саме тоді, коли квітує картопля, набирає сили городина, буяють лугові трави. Вода тисячами кубометрів линє з-під житомирської Троянівки аж до Дніпра — це понад 180 кілометрів. Гинуть сотні тисяч людських городів, велетенські площі сіножатей.

Все почалося ще 25 років тому, коли на Житомирщині було споруджено велике водосховище. Трударі Полісся не мають від нього ані риби, ані електроенергії, самі лише велетенські збитки. Торік, приміром, жителі Тетерева одержали 113 городів неподалік річки, люди напрацювались, витратились матеріально, і все пішло під воду. Вода, випущена наприкінці травня з водосховища, залила 300 гектарів прекрасної лучки в колгоспі «Нове життя» і завдала збитків майже на півмільйона карбованців. А в колгоспі утримується понад 900 голів лише великої рогатої худоби. Це тільки маленька частинка великої біди семикілометрової смуги Тетерева.

Ми не знаємо, хто і як керує тим злочинним водосховищем, нам невідомі люди, які відкривають шлюзи. Нас дивує, що немає на них ні закону, ні іншої управи. Ходять чутки, що до водосховища причетні військові, ніби на водосховищі своєрідний танкодром. Та хай там що, але не може бути виправдання людям, які гублять на корені урожай з щедрої тетерівської лучки.

Звертаємося до нашого уряду, до Верховної Ради з надією, що їхнє втручання позбавить нас біди цього року. Закликаємо вас не допустити чергового злочинного спуску води! Та й чи взагалі доцільне функціонування такого водосховища в перспективі, якщо воно щорічно завдає нам багатомільйонних збитків?

Мешканці Пісківки, Тетерева, Мигалок — усього 125 підписів.
Київська область.

Селянський щоденник

БУДЕМО З ХЛІБОМ

Розповідає заступник голови обласної держадміністрації з аграрних питань Леонід Цибульщак:

— До 20 травня стан посівів був на межі критичного. Тепер пройшли щедрі дощі. У дві зміни триває заготівля сіна і сінажу. Але у нас 500 тисяч гектарів просапних культур і замало робочих рук.

Додам, що гостро стоїть справа з пальним і мастилами. Майже тисячу тракторів і комбайнів не укомплектовано акумуляторами. Тому обладнують їх пускачами. Відрадно, що в області налагодили випуск транспортерів і повітряних фільтрів для зернозбиральних комбайнів.

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Запорізька область.

КОЛГОСП ІМЕНІ КАМЕРГЕРА

На зборах колгоспу «Комуніст», що в селі Колпитів Локачинського району на Волині, постало питання про нову назву господарства. Селяни зійшлися на одному — дати господарству ім'я Федорова. Ким же був цей чоловік і чим заслужив таку повагу жителів Колпитова? Напис на надмогильній плиті в тутешній церкві повідомляє, що під нею покоїться камергер. Але зовсім не за його камергерство вшанували колпитівці пам'ять Дмитра Сергійовича.

— Він роздавав селянам землю, — сказав пенсіонер А. Слюсарський. — Власним коштом збудував тут муровану школу, найкращу в окрузі церкву.

Камергер роздавав землю місцевим селянам. Зрозуміло, «земельна реформа» Федорова була не до вподоби його оточенню. Тому, мабуть, небезпідставними є перекази про насильницьку смерть. Як на мене, згадати про нього спонукала селян давня туга за власністю на землю.

Петро БОЯРЧУК,
журналіст.
Волинська область.

«Cito!»

«ЯКБИ НЕ ТОЙ ХІРУРГ...

наш Сергійко міг би жити», — писав у листі до редакції Павло Цигура, дідусь хлопчика, який помер у стінах Срібнянської районної лікарні у серпні минулого року. І судячи з того, що розповідав він сам, а потім і мама Сергійка, лікарі справді не вжили заходів до врятування дитини.

До ЛІКАРНІ Сергійка привезли через тридцять хвилин після того, як його збив мотоцикліст. Він скаржився на головний біль, однак був у свідомості, відповідав на запитання чергового хірурга Миколи Бикова. Тривожила його рана на голові. Але Биков хоч і звернув на неї увагу, та навіть не звелів промити її і відправив дитину з матір'ю до неврологічного відділення: мовляв, поспостерігаємо, та й відправимо додому. Саме так, уважно стежити треба було за хлопчиком, у якого констатували «струс головного мозку» і про якого сказали «нетранспортабельний». Але Биковієї ж миті забув про свій намір. Розпорядився лише дати таблетку анальгіну і, не призначивши ніяких обстежень, зник у невідомому напрямку...

Незважаючи на анальгін, у Сергійка біль посилювався. З'явилася нудота. Але сестра не знайшла Бикова. Як могла, мати вмовляла сина потерпіти. Тому була несила. Сергійко плакав: «Мамочка, я не хочу вмирати...» — і, ніби ховаючись від долі, яка вже простягла над ним руку, зарився в подушку. Він просив знайти «дядю лікаря», щоб той порятував від болю, який розростався і розростався.

Нарешті знайшли Бикова: він був нетверезий.

— Нема чого нервувати, — осадив він матір Сергійка Наталію Фоміну — Це погано впливає на дитину.

— Може, санавіацію викликати? — побачивши стан лікаря, запропонувала та. — Я в аеропорту працюю, мені допоможуть...

Биков запевнив, що потреби в санавіації немає, і звелів ввести дитині реланіум. Реланіум! Але ж діагноз не з'ясовано, стан дитини на очах ускладнюється. Як же можна заглиблювати її в сон? Однак Биков наполягав, і медсестра Людмила Мостова вимушена була підкоритися.

Запобігти трагедії спробувала медсестра сусіднього відділення Галина Гаврись, на очах якої все відбувалося. Завдяки їй у неврології з'явився завідуючий хірургічним відділенням (він же ургентний, він же районний хірург) — Михайло Семенюк. Сергійко на той час уже був непритомний, у нього почалися судоми. Семенюк викликав консультанта і почав «створювати» історію хвороби, із записів у якій потім важко буде зрозуміти, коли і які призначення робилися, коли і які виконано, та й чи взагалі виконано...

Минуло ще дві години (а після прибуття хворого до лікарні — всі п'ять), поки з'явився консультант з Прилук. Григорій Шишов здивувався не менше, ніж до нього Биков:

— До чого паніка, коли дитина спить?

А Сергійко за виразом Галини Гаврись покидав світ. Медсестра це розуміла, а три лікарі були напрочуд спокійні. Тоді вона підхопила дитину на руки — і до хірургії. Та було запізно...

«Смерть настала від стиску речовини головного мозку, який розвинувся внаслідок масивного крововитоку над твердою оболонкою головного мозку під м'яку оболонку і у речовину головного мозку», — такий висновок дав судовий медексперт Прилуцького бюро судмедекспертизи Микола Шувалов. Думається, не треба бути великим спеціалістом, щоб зрозуміти: медики мають безпосереднє відношення до того, що сталося з Сергійком Цигурою. Питання тільки в тому, якою мірою вони винні. Визначити це мав суд, якого, надрукувавши листа Павла Цигури, ми з нетерпінням чекали.

Нарешті він відбувся. Позбавленням волі на чотири роки покарано мотоцикліста. Що ж до лікарів, їх до судового засідання навіть не запрошували. Виявляється, слідчий Сергій Пилипченко заздалегідь виніс постанову про припинення кримінального переслідування лікарів Бикова, Семенюка та Шишова «за відсутністю у їх діях складу злочину». Дозвольте, де ж логіка? Якщо травма, яку одержав Сергійко, була несумісна з життям, то чому водій мотоцикла, вина якого обтяжувалася тим, що сів за кермо без прав на водіння транспортного засобу, отримав символічний строк? Якщо ж вона не була смертельною, то чому питання про

Повертаючись до надрукованого

причетність лікарів до смерті дитини знято до суду? В пошуках відповідей на ці запитання я і поїхала до Срібного.

Як же здивувалися моїй появі у районній лікарні! Преса нині мало пише про моральні цінності — і бачу: мої співгромадяни починають забувати саме значення таких слів, як обов'язок і совість. І на людину, яка оперує цими поняттями, дивляться з подивом: про що йдеться? До чого? Саме так подивилися на мене Микола Биков та Михайло Семенюк у відповідь на просте запитання — чи вважають вони, що у випадку з Сергійком Цигурою виконали свій професійний обов'язок. Відмовлявся розуміти мене і головний лікар лікарні Олександр Декрет. Він вважав: з цією історією покінчено. І раптом?!

Не «раптом». Родичі хлопчика, що загинув, протягом усіх цих місяців намагалися добитися справедливого розгляду справи: їх до того спонукало і власне горе, і усвідомлення того, що, залишаючись на своїх робочих місцях, несумлінні лікарі можуть завдати горя ще не одній сім'ї. Але їх намагання рішуче відбивалися в судових інстанціях. «За висновком комісійної судово-медичної експертизи Міністерства охорони здоров'я України в діяльності лікарів грубих порушень, які підпадають під дію криміналу, не встановлено, тому у відношенні них кримінальне переслідування припинено», — така відповідь надійшла від прокурора Срібнянського району радника юстиції В. Лисенка. «У діях лікарів Шишова, Бикова, Семенюка немає вини в настанні смерті Цигури. У зв'язку з цим слідчим Срібнянського РОВД Пилипченком винесено постанову про припинення кримінального переслідування проти вищеназваних лікарів... Підстав для скасування даної постанови немає», — так відповів заступник прокурора Чернігівської області старший радник юстиції В. Лось. Як це «немає»? Достатньо зазирнути у Кримінальний кодекс України, щоб пересвідчитися: під дію криміналу потрапляють порушення, до яких вдалися і лікарі, і слідчий, який вочевидь намагався їх урятувати від відповідальності.

Та почнемо з медиків. Стаття 113 КК України зазначає, що «ненадання без поважних причин допомоги хворому особою медичного персоналу, яка згідно з встановленими правилами зобов'язана таку допомогу надати, якщо це вочевидь для медичного працівника могло потягнути тяжкі наслідки для хворого, карається виправними роботами на строк до одного року. Те ж діяння, якщо воно потягло тяжкі наслідки, карається позбавленням волі на строк до трьох років». Вже одне те, що дитину з травмою голови залишили без нагляду, не призначивши ніяких обстежень, є грубим порушенням. За невизначеного діагнозу заглибили в сон. Не викликали вчасно консультанта. Відмовилися від пропозиції матері скористатися санавіацією... Даремно слідчий Пилипченко, а слідом за ним і старші його колеги, посилаються на висновок медекспертизи. По-перше, експерти навіть не потурбувалися з'ясувати, чи були виконані із запізненням записані в історію хвороби призначення. (Якщо вірити записам, то виходить, що сонна дитина пила ложками ліки). Експертам було б корисно дізнатися, з результатами яких аналізів знайомився Шишов (а він запевняв, що таки знайомився), якщо їх навіть не призначали? По-друге, навіть без урахування цих обставин експерти зазначили, що обстеження й лікування дитини проводилося не в повному обсязі. Як за рятівний круг юристи схопилися за фразу про те, що за наявності такої травми, яка була у Сергійка, навіть своєчасна кваліфікована допомога не завжди дає позитивний результат. Але ж і операція банального апендициту «не завжди» проходить з успіхом. То про що розмова? Обов'язок лікаря — надати кваліфіковану допомогу, а вже потім аналізувати результат. Та в тому-то й справа, що ні Биков, ні Семенюк, ні Шишов свого обов'язку не виконали.

Не виконав його й Пилипченко, який не просто заплутався у лабіринті, що його майстерно побудували медики, а, судячи з того, як вів справу, навіть і не намагався знайти з нього виходу. Він обминав свідків, які могли підтвердити порушення лікарів, пропонував експертам неточні відомості стосовно лікарських призначень... Завдяки цим його «маневрам» залишилися нез'ясованими такі моменти, як введення реланіуму хворому і перебування у нетверезому стані Бикова і Семенюка, що ті оскаржують, але на чому наполягають родичі загиблого і медперсонал. Що цікаво — за існуючими правилами Пилипченко взагалі не повинен був розслідувати епізод у лікарні, адже він слідуючий РВВС, тож у його компетенції пригода на дорозі, все інше мав передати в прокуратуру. Однак не зробив цього, а, перевищивши свої повноваження, виніс згадувану постанову, що карається за статтею 113 КК України.

То чому ж так здивувалися появі журналіста в районній лікарні? Напевне, тому, що совість не тривожила ні Бикова, ні Семенюка, ні навіть їхнього старшого колегу Олександра Декрета. Совість є страж, який у кожній окремій людині охороняє правила, що їх виробило суспільство для своєї небезпеки — сказав філософ. Та не всі читають філософів, а в газетах нині на першому місці цінності матеріальні, а не моральні.

За склом — фотографії: Сергійкові — рік, Сергійкові — п'ять, ось він з мамою, з батьком, з бабусею... Якби не той мотоцикліст! І якби не той хірург. І не той слідчий. Але наші долі все частіше вирішують саме «ті» мотоциклісти, хірурги та слідчі. Перш, ніж запитати, чому, зазирнемо у власні душі — чи не зрадив нам той самий страж? Якщо зрадив, горе — усім разом і кожному вокрема...

Марина ДЯТЛОВА,
оглядач з питань охорони здоров'я.
Срібне
Чернігівської області.

Чорнобиль

ЗАПЧАСТИНИ ДЛЯ «ВЕЛИКОЇ ЗЕМЛІ»

У ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ ЗОНІ ПОНАД 800 МОГИЛЬНИКІВ РАДІОАКТИВНИХ ВІДХОДІВ. СТВОРЮВАЛИ ЇХ НАЙРІЗНОМАНІТНІШІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ВІДОМСТВА, АРМІЯ. І СЬОГОДНІ НАВРЯД ЧИ Є ХОЧА Б ОДНА ЛЮДИНА, ЯКА ЗНАЄ, ДЕ ВСІ ВОНИ РОЗТАШОВАНІ. ЩО ВЖЕ ТОДІ ГОВОРИТИ ПРО ОХОРОНУ МОГИЛЬНИКІВ? НАДІЙНО ОХОРОНЯЮТЬСЯ ЛИШЕ ДЕЯКІ З НИХ.

Зовсім недавно за ЧП вважали поодинокі крадіжки забруднених речей з могильників. Тож як розцінювати «розкопки» могильників і масове вивезення речей, адже радіоактивними відходами стали автомашини, меблі тощо? Не допомагає й те, що машини свого часу «прасували» танками — навіть з цього металобрухту знімають запчастини.

Інколи порушники, які «роздягають» покинуту техніку, вважають, що нічого недозволеного вони не роблять. Адже, якби цього не можна було робити, гадають вони, ту техніку б охороняли...

Черговий пульта централізованої охорони міста Прип'яті лейтенант міліції О. Гапонов показав один з могильників навколо колишніх автогаражів. Коли ми ввімкнули наш побутовий радіометр «Прип'ять», він вийшов з ладу, оскільки не розрахований на великі рівні радіації. Тож чи можна щось брати з того могильника? Але...

— Ночами риють екскаваторами, автогеном зрізають мотори, вузли, інші запчастини з машин,— розповідає лейтенант.— Потім на підприємствах у Прип'яті їх чистять і переправляють на «велику землю», на базар.

Сьогодні в Чорнобильській зоні розформовуються окремі підприємства. Складається враження, що багато працівників, яким незабаром уже не доведеться працювати в зоні, намагаються вивезти з неї якомога більше. «Тягнуть» не тільки запчастини й меблі, а й різний дріб'язок: електровимикачі, посуд, сантехніку тощо.

— На охороні могильників не можна економити,— вважає заступник начальника управління охорони при УВС Київської області підполковник міліції В. Невзгляд.— Однак через тяжке фінансове становище НВО «Прип'ять» та інших організацій ніхто начебто й не збирається виділяти кошти. Тому адміністрація зони відчуження, яку недавно створено, повинна негайно звернути увагу на цю проблему і знайти кошти для охорони могильників.

Олександр НАУМОВ,
старший інспектор прес-центру МВС України.

Фото автора.

НЕ ДИТЯТКО, НЕ ЗВІРЯТКО... А ЩО?

• Проблема

Якби хто поставив собі за мету з'ясувати, хто ж головний герой газетних публікацій останнього року, то серед небагатьох інших, безумовно, назвав би і Віктора Урчукіна. І «Голос України» теж кілька разів приділяв увагу його персоні ще на початку бурхливої діяльності колишнього заступника Голови Ради Міністрів України вже в новій якості — президента акціонерної компанії «Укрінтур», куди він прийшов з благородною метою: розвивати іноземний туризм в Україні. Віктор Григорович любив ще й підкреслити: «Незалежної і суверенної».

Хоч редакція вже висловлювала сумніви з приводу методів Урчукіна по розвитку цього туризму, проте дозволю собі нагадати суть справи. Путівку в життя «Укрінтуру» дала постанова № 95 Кабінету міністрів України від 18.07.91 р., яка практично закріпила за акціонерною компанією монопольне право на туристичний бізнес в Україні. І засновники були солідні — Фонд державного майна з контрольним пакетом акцій, переважна більшість міністерств і відомств, міськвиконкоми і облвиконкоми, які гарантували і компанії, і її президентові непогане життя.

І не так важливо, що під час прийняття постанови було порушено ряд законів, про що говориться у висновках, підготовлених Комісією Верховної Ради України у закордонних справах. До речі, ця постанова була визнана такою, що втратила чинність, іншою постановою, № 67, Кабінету міністрів України від 10 лютого цього року. Правда, за кілька днів і її дію було припинено. Тож для першої так і залишається невизначеною — чинна вона, чи ні.

Найдивовижніше те, що від цього дитятка з першого ж дня відмовився і власник контрольного пакета акцій, заявивши протест прокуророві з приводу такої дивовижної — без любові — появи на світ української акціонерної компанії з іноземного туризму. Усунувшись від участі у справах «Укрінтуру», Фонд державного майна свідомо чи ні розв'язав руки навіть не «Укрінтуру», а його президентові, який, незважаючи на статус акціонерної компанії, взяв управління фінансовими справами у власні руки.

А брати було що. Держава виділила зі своєї злиденної казни на розвиток цієї справді прибуткової галузі 500 мільйонів карбованців цільовим вкладом під найнижчі проценти. Здавалося б, розвивай іноземний туризм, «Укрінтур», збагачуй, як і пообіцяв, скарбницю незалежної і суверенної карбованцями і ВКВ. Але гроші були використані, як полюбляють говорити ведучі однієї телепрограми, «якось інакше». А саме: віддані під значно вищий процент іншим фірмам, центрам, малим підприємствам, що жодного відношення до туризму не мають. Ані цента не надійшло і валютної виручки. І ніхто не зацікавився, чому? І банки, які надавали цільовий кредит на розвиток туризму і які повинні контролювати, щоб цей кредит використовувався за призначенням, теж чомусь заплющили очі на фінансові ігри Урчукіна. За законом же весь прибуток, одержаний іншим способом, повинен бути вилученим на користь держави.

Таких «чому», коли знайомишся з діяльністю «Укрінтуру», виникає ще більше ніж рік тому, коли його створювали. І найдивовижніше, що ці «чому» не виникають у службових осіб з Кабінету міністрів України, які за обов'язком служби повинні були б поцікавитися народженим ними ж калічним дитям. Чому б їм не поцікавитися, наприклад, як і з ким укладаються договори, як використовуються гроші акціонерів і як сталося, що Урчукін став, по суті, повновладним хазяїном «Укрінтуру»?

А Фонд державного майна що ж? Голова правління Фонду Володимир Прядко, з яким я розмовляла з цього приводу, відповів:

— Ми не виконували постанови № 95, бо під час створення акціонерної компанії «Укрінтур» все було поставлено, як кажуть, з ніг на голову. Майно, яке мало вноситися в статутний фонд, було оцінено не за ринковою вартістю, а за залишковою, а в добровільну акціонерну компанію підприємства заганяли мало не силоміць. Вважаю, що хорошу ідею спотворили. Тепер з цим розбираємося, «Укрінтур» залишиться, але, безумовно, він буде реформований...

Що ж, усе має початок і кінець. Але ж ще на початку, майже рік тому «Голос України», звертаючи увагу на цю проблему, застерігав: «Зупиніть Урчукіна!» Чи такими вже необхідними були втрати?

Але закінчення не кінець. Поживемо — побачимо...

• Що хвилює?

ХТО З'ЇВ НАШЕ МАСЛО?

Таке запитання у наш голоднуватий час виникає в різних регіонах України. А оце недавно з усією гостротою постало і в Києві.

Виявляється, у найблагополучніші часи застою, коли вершкове масло лежало в магазинах, його надходило в торговельну мережу 70 тонн щодоби. Тепер же — 208 тонн. А в магазинах його вдень з вогнем не знайдеш.

• Міні-інтерв'ю

БОЛГАРІЯ: ТРОЯНДИ І МОРЕ

Хіба не такі асоціації виникали в багатьох з нас на згадку про цю справді казкову країну? Відпочинок на Золотих пісках, сонячному березі чи Албені вабив синім-синім морем, теплим сонцем і, що там казати, доступними цінами. А нині, на початку літа, що там, у Болгарії, де не тільки троянди і пляжі, а й кусючі ціни? Я взяла міні-інтерв'ю у представника «Балкан-туриста» (уявіть собі, працює!) Атанаса АТАНАСОВА.

— Пане Атанасов, кажуть, що «Балкан-турист» так підняв ціни на туристичні путівки, що ваші здравниці тепер пусті.

— Ціни, справді, не кожному по кишені. Але, виявляється і у вас, і у нас та й у сусідніх країнах не так уже й мало багатих людей. Тож готелі і в горах, і біля моря, і кемпінги заповнені. До речі, ми уклали угоду з фірмою «Інтурист-Київ», і 15 червня до Болгарії виїде перша група українських відпускників. Вартість путівки — до 20 тисяч карбованців.

— Болгарія славиться ще й своїми бальнеологічними курортами. А проблеми з лікуванням і оздоровленням ми маємо чималі.

— «Балкан-турист» надає і такі послуги. Причому з нами укладають угоди на бальнеологічне обслуговування і державні, і приватні фірми. Бажаючі можуть і самостійно оформити цю поїздку.

Як і раніше популярний автотуризм. Звичайно, тепер трохи більше проблем, ніж раніше, але їх можна вирішувати. За умови, звичайно, що ви, готуючись до поїздки, зробили заощадження.

— Чим зустріне Болгарія українських туристів?

— Як і завжди: гостинністю, ласкавим морем і сонцем.

• Ми ж Європа!

ЯК НАС ТЕПЕР НАЗИВАТИ

Київ зробив крок до європейського центру: недавно представник Президента Іван Салій підписав меморандум про економічні та культурні зв'язки з Віднем.

І відбулося це без парадного галасу, як це було раніше, коли встановлювалися побратимські зв'язки з містами країн колишнього соціалістичного табору чи поріднені — з капіталістичними.

Мовилося і про кредити. Віденські власті сприйняли цю пропозицію, але відразу порушили питання про проекти, під які ці кредити мали б надаватися. Київська влада до такого повороту була не готова: ми вже звикли до «гуманітарної» допомоги взагалі.

Отож нині терміново спеціалісти готують проекти. Можливо, вдасться домовитися, незалежно від того, як ці зв'язки називатимуться — побратимськими чи порідненими.

• Партійне життя

НАСАМПЕРЕД ПОДБАЛИ ПРО ПИВО...

«Алімекс» — звучить цілком сучасно. Така назва товариства з обмеженою відповідальністю по сприянню агропромисловому комплексу. А засновниками стали підприємства м'ясної і молочної промисловості, кілька радгоспів і навіть два переробні СП — українсько-латвійсько-італійське та українсько-канадське.

«Алімекс» експортує м'ясомолочні вироби, шкури великої рогатої худоби, казеїн. Починалася фірма з того, що продавала зарубіжним партнерам так звану рогокопитну продукцію, а також каміння з нирок тварин, підшлункові залози та інше. За кордоном з цієї викидної сировини виготовляють ліки.

Це експорт. В Україну ж «Алімекс» поставляв і харчові, і промислові товари. Тільки цього року укладено угоду на продаж іноземним фірмам товарів на сім мільйонів доларів.

А недавно «Алімекс» виступив засновником партії шанувальників пива. Отож у Києві з'явилася нова партія, яка поки що існуватиме поза політикою.

Як сказав один з її співголів Павло Тарнавський, члени партії не бігатимуть на мітинги, а статечно обговорюватимуть свої бізнесові проблеми за кухлем доброго пива в пан-клубі «Радосинь». Але насамперед партія дбає про пиво. Вже за розробляється проект на співробітництво з західнонімецькою фірмою, щоб разом і виготовляти німецьке пиво, і споживати його.

• Фотофакт

ШКОЛА ДЛЯ БАНКІРІВ

Серйозна річ — банк. Навіть більше того. Бо немає банку — немає держави. Це як вісь, навколо якої крутиться колесо...

Саме банківських службовців і готує Вища школа підприємництва, що діє в Києві при інституті народного господарства. Під керівництвом досвідчених спеціалістів слухачі старанно опановують тонкощі фінансової системи і можуть легко сипати такими словами, як «менеджмент», «маркетинг»... Звичайно, розуміючи, що за ними криється і як його повести в реальному житті.

На фото: консультант міжнародного центру спеціалістів із банківської справи француз Андре Мартіні з цьогорічними випускниками ВШП.

Фото Миколи ЛЯШЕНКА.

• Достовірно

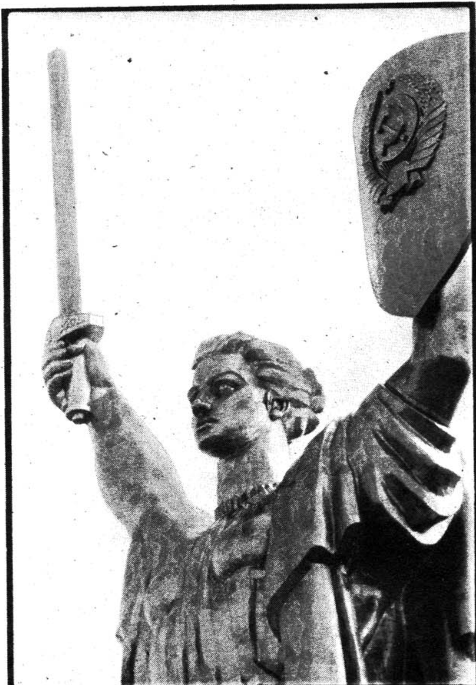
КОМУСЬ НЕ СПАТИМЕТЬСЯ

Здається, декому найближчим часом у Києві не спатиметься: державна адміністрація вирішила нарешті розібратися з численними спільними підприємствами, які потроху «прихватили» чимало комунальної власності.

Крім того, з'ясувалося, що багато з них, спокусившись пільговим оподаткуванням, лише формально вписало у співзасновники зарубіжних партнерів. Іноземним же капіталом там і не пахне.

Сторінку підготувала власний кореспондент «Голосу України» по Києву і Київській області ВАЛЕНТИНА ПИСАНСЬКА. Телефон корпункту: 228-33-24.

АНАТОМІЯ «ЗАЛІЗНОЇ ЛЕДІ»

Офіційно це називається пам'ятником. Він мав би символізувати нашу з вами Матір-Україну, яка оплакує своїх синів, що не повернулися з полів Великої Вітчизняної. Заслужили вони на нашу вічну пам'ять і вдячність. Заслужили вони і на прекрасні пам'ятники, поставлені на віки, щоб від роду до роду, від покоління в покоління йшла луна болю і перестороги.

Дебатують державні мужі, ламають голови спеціалісти: що робити? Чи не буде знесення цього пам'ятника оскверненням пам'яті загиблих? А дорого! А складно! А мороки!

Та чи пам'ятник це? Чи еталон гармонії і краси? Чи еталон висоти людського духу?

А може, все значно простіше? Частина маскульту, металевий ерзац, який своїм мечем сягає висоти Лаврської дзвіниці, а опирається на скло, яке тисячами тонн залили у його підмурівок.

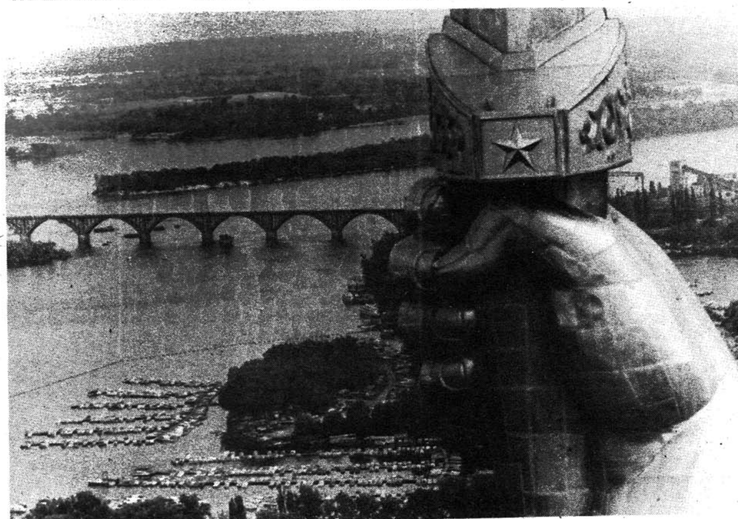
І все одно пливе.

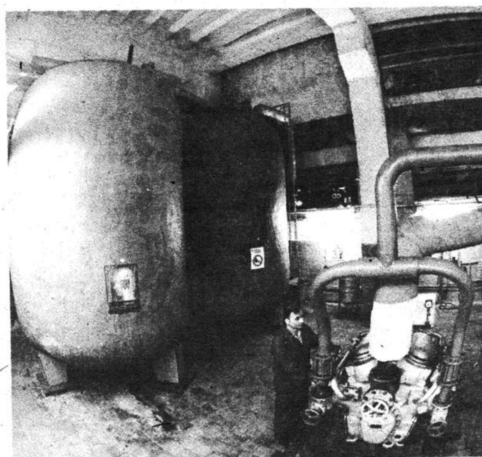
І все одно проїдає і проїдає наші з вами гроші, бо цю металеву даму щодня треба провітрювати, змащувати, чистити... Одне слово — тримати. Воістину — колос на глиняних ногах.

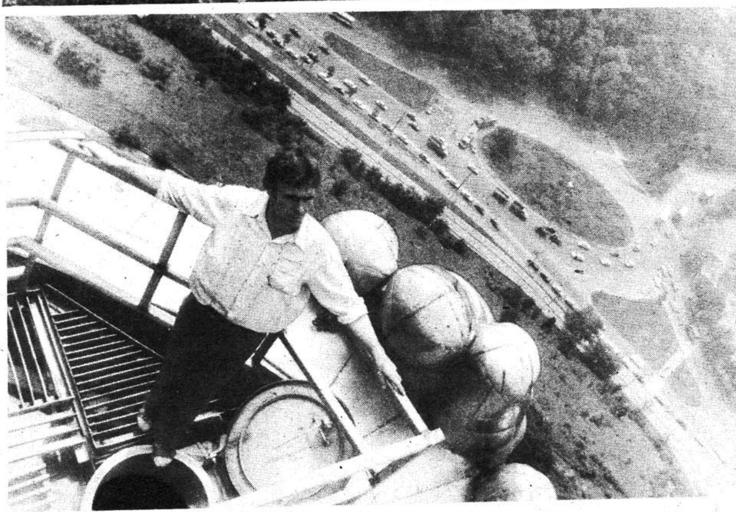
А Лавра стоїть віками і рятує наші з вами душі.

І чомусь думається: перегорнуть наші нащадки в XXI столітті підшивку «Голосу України», натраплять на осе «Дзеркало» і тричі сплюнуть через ліве плече: і привверзеться ж отаке!

Наталя ДЗЮБЕНКО.
Фото Олександра МАЛАХОВСЬКОГО.

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО БАНКРУТСТВО

Цей Закон визначає умови і порядок визнання юридичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності — банкрутами з метою задоволення претензій кредиторів.

РОЗДІЛ І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Поняття банкрутства

Під банкрутством розуміється пов'язана з недостатністю активів у ліквідній формі неспроможність юридичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності — задовольнити в установлений для цього строк пред'явлені до нього з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом.

Стаття 2. Суб'єкти банкрутства

Суб'єктами банкрутства, які підпадають під дію цього Закону і іменуються надалі боржниками або банкрутами, можуть бути юридичні особи — суб'єкти підприємницької діяльності, неспроможні своєчасно виконати свої зобов'язання перед кредиторами або перед бюджетом.

Стаття 3. Кредитори

1. Кредитором у розумінні цього Закону є громадянин або юридична особа, яка має підтверджені належними документами майнові вимоги до боржника, крім кредиторів, майнові вимоги яких повністю забезпечені заставою.

2. Якщо до одного боржника мають майнові вимоги два або більше кредиторів, останні повинні утворити збори кредиторів. Права зборів кредиторів визначаються цим Законом.

3. Рішення зборів кредиторів вважається прийнятим, якщо за нього проголосували кредитори, майнові вимоги яких становлять не менше двох третин загальної суми претензій.

4. Збори кредиторів у разі необхідності створюють комітет кредиторів, який є оперативним органом цих зборів, і визначають його функції і повноваження.

5. У зборах кредиторів мають право брати участь розпорядник майна, голова ліквідаційної комісії та боржник.

Стаття 4. Підвідомчість справ про банкрутство

Провадження справ про банкрутство регулюється Арбітражним процесуальним кодексом України з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом.

Провадження справ про банкрутство банків регулюється, крім того, з урахуванням вимог Закону Української РСР «Про банки і банківську діяльність».

РОЗДІЛ II ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО

Стаття 5. Підстави для порушення справи про банкрутство

1. Підставою для порушення справи про банкрутство є письмова заява будь-кого з кредиторів або боржника до арбітражного суду.

2. Кредитор може звернутися з заявою про порушення справи про банкрутство юридичної особи у разі, коли остання неспроможна задовольнити протягом одного місяця визнані нею претензійні вимоги або сплатити борг за виконавчими документами.

3. Боржник може звернутися до арбітражного суду з власної ініціативи у разі його фінансової неспроможності або загрози такої неспроможності.

До заяви боржника додаються список його кредиторів і боржників, бухгалтерський баланс та інша інформація про його фінансове і майнове становище.

Стаття 6. Відкликання заяви

Заява кредитора чи боржника може бути відкликана заявниками до прийняття арбітражним судом рішення про визнання боржника банкрутом. Відкликання заяви боржником здійснюється тільки за згодою кредиторів.

Стаття 7. Порушення провадження у справі

Після прийняття заяви арбітражний суд не пізніше п'яти днів з дня її надходження виносить і надсилає боржникові, кредиторам та банкам, що здійснюють розрахунково-касове обслуговування боржника, ухвалу про порушення провадження у справі, в якій вказується про прийняття заяви і призначення справи до розгляду у попередньому засіданні, час і місце його проведення, а також витребуються необхідні для розгляду справи документи, що свідчать про фінансовий і майновий стан боржника.

Стаття 8. Попереднє засідання арбітражного суду

У попередньому засіданні, яке проводиться не пізніш як через один місяць з дня порушення провадження у справі, арбітражний суд оцінює подані документи, заслуховує пояснення сторін і банків, розглядає їх клопотання. За результатами попереднього засідання арбітражний суд ухвалою у разі необхідності призначає розпорядника майна боржника, а також зобов'язує заявника подати до офіційного друкованого органу Верховної Ради України чи Кабінету Міністрів України оголошення про порушення справи про банкрутство, в якому повинно міститися:

повне найменування боржника, його юридична адреса, банківські реквізити;

найменування та адреса арбітражного суду, номер справи.

Метою зазначеного оголошення є виявлення всіх кредиторів і можливих санаторів.

Стаття 9. Розпорядник майна боржника

Арбітражний суд покладає на банк, що здійснює розрахунково-касове обслуговування боржника, Фонд державного (комунального) майна, якщо боржник — державне підприємство, організація, або іншу особу за пропозицією боржника чи кредиторів повноваження щодо розпорядження і контролю за майном боржника. Розпорядник майна несе відповідальність за неналежне здійснення зазначених повноважень.

Повноваження розпорядника майна втрачають силу з моменту утворення ліквідаційної комісії.

Стаття 10. Виявлення кредиторів і санаторів

Кредитори у місячний строк з дня опублікування в офіційному друкованому органі Верховної Ради України чи Кабінету Міністрів України оголошення про порушення справи про банкрутство подають до арбітражного суду письмові заяви з майновими вимогами до боржника, а також документи, що їх підтверджують. Арбітражний суд за результатами розгляду цих вимог своєю ухвалою визнає їх чи відхиляє. Зазначена ухвала може бути перевірена у порядку нагляду. Заяви кредиторів оплачуються державним митом.

Громадяни і юридичні особи, які бажають взяти участь у санації боржника, у той же строк повинні подати до арбітражного суду заяви з письмовим зобов'язанням про переведення на них боргу, а також вказати умови санації юридичної особи — боржника.

Стаття 11. Утворення зборів і комітету кредиторів

Через місяць від дня опублікування в офіційному друкованому органі Верховної Ради України чи Кабінету Міністрів України оголошення про порушення справи про банкрутство арбітражний суд виносить ухвалу, в якій зобов'язує всіх осіб, що подали заяви з майновими вимогами до боржника, скликати збори за їх участю, на яких в разі необхідності створюється їх повноважний комітет.

Створення комітету є обов'язковим, якщо кількість кредиторів перевищує десять осіб.

Повноваження комітету визначаються зборами кредиторів. Рішення про його створення та надані йому повноваження подається арбітражному суду.

Стаття 12. Прийняття рішення про санацію

Після закінчення строку, зазначеного у статті 10 цього Закону, арбітражний суд може винести ухвалу про проведення санації боржника, якщо надійшли пропозиції від бажаючих задовольнити вимоги кредиторів до боржника і виконати його зобов'язання перед бюджетом, за умови згоди зборів (комітету) кредиторів із строками виконання цих зобов'язань і на переведення боргу.

Право вибору умов проведення санації шляхом реорганізації, приватизації залишається за боржником у випадку, якщо він сам звернувся до арбітражного суду з заявою про визнання його банкрутом.

Якщо порушено провадження у справі про банкрутство державного підприємства, його трудовий колектив має право вимагати передачі підприємства йому в оренду або перетворення його в інше підприємство, засноване на колективній власності, за умови прийняття на себе боргів підприємства — боржника.

У разі згоди кредиторів на переведення боргу та заміну боржника у випадку, передбаченому частиною другою цієї статті, арбітражний суд виносить ухвалу про припинення провадження у справі. В ухвалі арбітражний суд затверджує узгоджені кредиторами, санаторами і боржником у випадку, передбаченому частиною другою цієї статті, умови санації юридичної особи — боржника.

Стаття 13. Постанова про визнання боржника банкрутом

Арбітражний суд визнає боржника банкрутом у разі відсутності пропозицій щодо проведення санації або незгоди кредиторів з умовами проведення санації боржника.

Про визнання боржника банкрутом арбітражний суд приймає постанову.

В постанові призначаються ліквідатори з числа представників зборів кредиторів, банків, фінансових органів, а також Фонду державного (комунального) майна, якщо банкрутом визнано державне підприємство або організацію.

На ліквідаторів покладаються обов'язки проведення процедури задоволення вимог кредиторів.

РОЗДІЛ III ОГОЛОШЕННЯ ПРО БАНКРУТСТВО, ЙОГО НАСЛІДКИ І ЗАДОВОЛЕННЯ ВИМОГ КРЕДИТОРІВ

Стаття 14. Оголошення про банкрутство

Копія постанови про визнання боржника банкрутом надсилається:

засновникові визнаної банкрутом юридичної особи;

власникові майна банкрута або уповноваженому ним органу;

банкові, клієнтом якого є банкрут;

Національному банкові України (якщо банкрутом є банк);

Міністерству зовнішньоекономічних зв'язків України (якщо банкрут зареєстрований як учасник зовнішньоекономічної діяльності);

органові, що зареєстрував банкрута як суб'єкта підприємницької діяльності;

державній службі зайнятості за юридичною адресою банкрута;

відповідним профспілковим органам;

прокуратурі (якщо матеріали справи дають підстави вважати банкрутство навмисним).

Стаття 15. Наслідки визнання боржника банкрутом

З моменту визнання боржника банкрутом:

припиняється підприємницька діяльність боржника;

до ліквідаційної комісії переходить право розпорядження майном банкрута і всі його майнові права та обов'язки;

вважаються такими, що минули, строки усіх боргових зобов'язань банкрута;

припиняється нарахування пені та процентів з усіх видів заборгованості банкрута.

Арбітражний суд за поданням прокуратури, клопотанням боржника, розпорядника майна або кредиторів може:

визнати недійсною будь-яку угоду щодо продажу майна боржника, здійсненого протягом трьох місяців до початку провадження у справі про банкрутство, якщо її здійснено в інтересах заінтересованої особи з боку боржника;

визнати недійсною будь-яку угоду боржника щодо продажу майна чи прийняття останнім на себе зобов'язань протягом одного року до початку провадження у справі про банкрутство, якщо продаж майна здійснено з метою приховування цього майна або несплати боргів, якщо боржник в результаті угоди отримав набагато менше, ніж реальна ціна угоди (майна), а також у разі, якщо боржник на момент укладання угоди вже був фактично неплатоспроможним чи став неплатоспроможним в результаті виконання цієї угоди.

Стаття 16. Ліквідаційна комісія

Призначені арбітражним судом ліквідатори утворюють ліквідаційну комісію. До складу ліквідаційної комісії входить також розпорядник майна боржника.

Ліквідаційна комісія:

управляє майном банкрута;

здійснює інвентаризацію та оцінку майна банкрута;

визначає ліквідаційну масу і розпоряджається нею;

вживає заходів до стягнення дебіторської заборгованості;

реалізує майно банкрута і здійснює інші заходи, спрямовані на задоволення вимог кредиторів відповідно до Закону Української РСР «Про підприємства в Українській РСР».

Дії ліквідаційних комісій можуть бути оскаржені в арбітражному суді.

Стаття 17. Звільнення працівників. Пільги і компенсації звільненим працівникам

Звільнення працівників суб'єктів банкрутства провадиться відповідно до вимог Кодексу законів про працю Української РСР.

Питання про працевлаштування звільнених працівників вирішуються відповідно до Закону Української РСР «Про зайнятість населення». За звільненими працівниками суб'єктів банкрутства зберігаються пільги і компенсації, передбачені статтею 26 Закону Української РСР «Про зайнятість населення».

Стаття 18. Майно, на яке звертається стягнення

З метою погашення боргу стягнення може бути звернено на все майно банкрута, що належить йому на праві власності або повного господарського відання.

(Закінчення на 11-й стор.).

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про введення в дію Закону України «Про банкрутство»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про банкрутство» з 1 липня 1992 року.

Для сільськогосподарських підприємств даний Закон набирає чинності з 1 січня 1993 року.

2. Кабінету Міністрів України до 1 червня 1992 року:

подати до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення чинних законодавчих актів України у відповідність із Законом України «Про банкрутство»;

привести у відповідність із вказаним Законом рішення Уряду України;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами, державними комітетами та відомствами України їх нормативних актів, які суперечать зазначеному закону.

**Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ**

м. Київ
14 травня 1992 року

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО БАНКРУТСТВО

(Закінчення. Початок на 10-й стор.).

У випадках, передбачених законодавчими актами, стягнення за претензіями кредиторів може бути звернено і на інше майно.

Стаття 19. Оцінка майна

Майно, на яке звертається стягнення, оцінюється ліквідаційною комісією в порядку, встановленому Законом України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)». Для майна, яке продається на аукціоні, оціночна вартість є початковою.

Стаття 20. Продаж майна

Рішення про продаж майна банкрута приймається ліквідаційною комісією за погодженням із зборами (комітетом) кредиторів.

Голова ліквідаційної комісії забезпечує через засоби масової інформації оповіщення про порядок продажу майна банкрута, склад, умови і строки придбання майна.

У разі надходження двох і більше пропозицій голова ліквідаційної комісії призначає проведення конкурсу (аукціону). Порядок проведення конкурсу (аукціону) визначається згідно з Законом України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)».

Стаття 21. Черговість задоволення претензій кредиторів

1. Кошти, виручені від продажу майна банкрута, спрямовуються на задоволення претензій кредиторів. Передусім покриваються витрати, пов'язані з провадженням справи про банкрутство в арбітражному суді та роботою ліквідаційної комісії, функціонуванням розпорядника майна, а також задовольняються вимоги кредиторів, забезпечені заставою.

2. У першу чергу виконуються зобов'язання перед працівниками підприємства-банкрута (за винятком повернення внесків членів трудового колективу до статутного фонду підприємства або виплат по акціях трудового колективу).

3. У другу чергу задовольняються вимоги по державних і місцевих податках та неподаткових платежах до бюджету і вимоги органів державного страхування та соціального забезпечення.

4. У третю чергу задовольняються вимоги кредиторів, не забезпечені заставою.

5. У четверту чергу задовольняються вимоги щодо повернення внесків членів трудового колективу до статутного фонду підприємства та виплат по акціях членів трудового колективу.

6. У п'яту чергу погашаються всі інші вимоги.

7. Вимоги кожної наступної черги задовольняються після повного задоволення вимог попередньої.

8. У разі недостатності майна для повного задоволення всіх вимог однієї черги претензії задовольняються пропорційно належній кожному кредиторові суми.

9. Вимоги, заявлені після закінчення строку, встановленого для їх подання, не розглядаються, і відповідні борги вважаються погашеними.

10. Вимоги, не задоволені за недостатністю майна, вважаються погашеними.

11. Майно, що залишилося після задоволення вимог кредиторів і членів трудового колективу, передається власникові, якщо арбітражний суд прийняв ухвалу про реорганізацію (ліквідацію) юридичної особи — боржника.

Стаття 22. Припинення справи про банкрутство

За результатами роботи ліквідаційної комісії остання подає арбітражному суду ліквідаційний баланс. Арбітражний суд після заслуховування членів ліквідаційної комісії і зборів або комітету кредиторів виносить ухвалу про затвердження ліквідаційного балансу або призначення нових ліквідаторів.

Якщо за результатами ліквідаційного балансу не залишилось майна після задоволення вимог кредиторів, арбітражний суд виносить ухвалу про ліквідацію юридичної особи — банкрута.

Якщо майна банкрута вистачило, щоб задовольнити усі вимоги кредиторів, він вважається вільним від боргів і продовжує свою підприємницьку діяльність. Арбітражний суд може винести ухвалу про реорганізацію (ліквідацію) юридичної особи, що звільнилася від боргів, тільки у випадках, коли у неї залишилось майнових активів менше, ніж вимагається для її функціонування згідно з законодавством, або клопотанням власників її майна.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
14 травня 1992 року

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО РЕАБІЛІТАЦІЮ ЖЕРТВ ПОЛІТИЧНИХ РЕПРЕСІЙ НА УКРАЇНІ»

З метою вдосконалення дії Закону Української РСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» Верховна Рада України **постановляє:**

Внести такі доповнення до Закону Української РСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні»:

1. Доповнити статтю 1 новою частиною третьою такого змісту:

«Дія цієї статті поширюється на осіб, громадян України, які постійно проживали в Україні і яких з різних причин було переміщено за межі колишнього Радянського Союзу, необгрунтовано засуджено військовими трибуналами, Верховним Судом Союзу РСР чи піддано репресіям позасудовими органами»;

У зв'язку з цим вважати частину третю статті частиною четвертою.

2. Доповнити частину першу статті 5 такими словами:

«Виплата компенсацій спадкоємцям не проводиться, крім випадків, коли компенсація була нарахована, але не отримана реабілітованим».

3. Доповнити статтю 7 частинами сьомою і восьмою такого змісту:

«Надати Верховному Суду України повноваження перегляду в порядку нагляду і за нововиявленими обставинами кримінальних справ, розглянутих Верховними Судами Української РСР, Союзу РСР, військовими трибуналами та позасудовими органами, в тому числі за межами територій колишнього Радянського Союзу, щодо осіб, які на момент застосування репресій були громадянами України.

Надати право судам поширювати дію статей 4—6 цього Закону на осіб, реабілітованих в загальному порядку, коли є підстави розглядати факт притягнення їх до кримінальної відповідальності за статтями 58^1 та 80 Кримінального Кодексу Української РСР 1927 року як політичну репресію».

4. У найменуванні і тексті Закону слова «Української РСР», «УРСР» та «Радою Міністрів УРСР» — замінити відповідно словами: «України» та «Кабінетом Міністрів України».

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
15 травня 1992 року

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРИЙНЯТТЯМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО РЕАБІЛІТАЦІЮ ЖЕРТВ ПОЛІТИЧНИХ РЕПРЕСІЙ НА УКРАЇНІ»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести зміни і доповнення до таких законодавчих актів України:

I. У Кримінальному кодексі Української РСР:

1. Статтю 138 виключити.

2. Статтю 209 викласти у такій редакції:

«Стаття 209. Посягання на здоров'я громадян під приводом виконання релігійних обрядів

Організація або керівництво групою, діяльність якої, що здійснюється під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів, поєднана з заподіянням шкоди здоров'ю громадян або статевою розпустою, — карається позбавленням волі на строк до п'яти років».

II. У Кодексі Української РСР про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122; 1985 р., № 17, ст. 415, № 24, ст. 553, № 44, ст. 1056; 1986 р., № 15, ст. 326, № 27, ст. 539, № 52, ст. 1057; 1987 р., № 12, ст. 226, № 25, ст. ст. 453, 454, № 35, ст. 674, № 49, ст. 1009, № 50, ст. 1016; 1988 р., № 33, ст. 808, № 52, ст. 1184; 1989 р., № 19, ст. 182, № 22, ст. 236, № 49, ст. 673; 1990 р., № 5, ст. ст. 59, 60, № 12, ст. 194, № 18, ст. 278, № 20, ст. 313, № 22, ст. 367, № 34, ст. 501; 1991 р., № 7, ст. 45, № 11, ст. 106):

1. Статтю 212 виключити.

2. У частині першій статті 218 та у пункті I частини першої статті 255 виключити цифри: «212».

III. У частині першій статті 112 Кримінально-процесуального кодексу Української РСР цифри «138» виключити.

IV. Визнати такими, що втратили чинність:

1. Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 26 березня 1966 року «Про внесення доповнень до статті 138 Кримінального кодексу Української РСР» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1966 р., № 13, ст. 69).

2. Постанову Президії Верховної Ради Української РСР від 26 березня 1966 року «Про застосування статті 138 Кримінального кодексу Української РСР» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1966 р., № 13, ст. 70).

3. Закон Української РСР від 29 червня 1966 року «Про затвердження Указів Президії Верховної Ради Української РСР про внесення змін і доповнень до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів Української РСР» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1966 р., № 25, ст. 153) в частині затвердження Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 26 березня 1966 року «Про внесення доповнень до статті 138 Кримінального кодексу Української РСР».

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
15 травня 1992 року

А без театрів на Подолі неможливо

Лист Семена Рубчинського, художнього керівника літературно-музичного театру-студії «Академія», що на Андріївському узвозі в Києві, до Президента України вийшов, як крик. «Нас так само, як і вас, бентежить майбутнє України. Як і вам, нам, творчим працівникам, сьогодні дуже важко. Але... ми не залишаємо своєї Батьківщини — України і не кинемо своєї справи — відродження духовності українського народу, створення культурних цінностей для дня нинішнього і дня майбутнього. Не так багато ми просимо в долі й України. Бажано було б мати дотації, як у розвинутих країнах, але в казні немає грошей, бажано було б мати меценатів, але ще обмаль у нас людей заможних. Але хоча б те, що змогли дати Росія та Білорусь — безподатковий статус і звільнення від плати за оренду приміщень, в яких працюють театри-студії... У нашому приміщенні все зроблено за наш рахунок і нашими руками. Жодного разу до нас після 1917 року в ньому не було ремонту.

На наших виставах, творчих зустрічах і концертах протягом трьох років побувало понад 200 тисяч глядачів. І ось коли нарешті може запрацювати наша мала сцена, коли талановиті київські актори, барди, поети готують для нас свої вистави, програми, нас поставлено на межу фінансового краху».

А сталося те, що й мало статися в державі, де з кожним днем «параліч влади» є очевиднішний і кожний, хто біля керма, навіть маленького, хоче по-своєму будувати своє ж таки локальне «світле майбутнє». Розпорядженням № 59 за 9 квітня 1992 року представника Президента в Києві І. Салія про новий порядок плати за оренду приміщень усі київські установи було поділено на госпрозрахункові, установи громадських організацій і ті, що на бюджеті чи працюють на милосердя. Ціна «за метри» для них, звичайно, різна, і найбільша — для госпрозрахункових. До цього розряду нікому не відомим польотом бюрократичної думки було віднесено й... усі театри-студії столиці України. Ситуація не просто дивна, вона абсурдна й цинічна: спершу ці театри, що виникли як експеримент у 1987 році, «посадили» на госпрозрахунок, а коли ті вижили, в Києві їх вирішили додушити фінансово. Сплата за підвальне приміщення «Академії» зросла з 86 карбованців на місяць до 6149 (!!!) без комунальних послуг. Пісня не просто заглохла, а буквально вилетіла в трубу...

«Наші гроші не врятують бюджет України й Києва, а смерть театрів позначиться в майбутньому величезними втратами на духовному житті народів України. Ми сподіваємося, що трапилася помилка і що ви своїм авторитетом допоможете її виправити. Просимо звільнити театри-студії й театри на колективному підряді від орендної плати за приміщення, які вони займають», — пишеться в листі до Л. Кравчука. Сьогодні відомо, що лист цей уже повернувся до І. Салія на «розбори». І справді, залишається сподіватися, що Леонід Макарович підкаже Івану Миколайовичу, що його «дитя» без культурного ореолу — вже не Поділ. Як, до речі, і вся столиця України...

Володимир СКАЧКО.

«...Є бажання відібрати у кримчан землю, зробивши півострів слухняною колонією Києва, «валютним насосом» для свіжоспеченої «держави». У кримчан хочуть відібрати свободу, точніше, клапті свободи, бо озброєні хлопці, котрі склали присягу на вірність Києву, завтра можуть, якщо дадуть наказ, стріляти у своїх співгромадян. Вони хочуть відібрати у більшості кримчан їхню мову. Вони хочуть відібрати у кримчан навіть їхню історію, замінивши її фальсифікацією історії України, висмоктаною з націоналістичного пальця, багатющу історію Криму, яка нараховує років куди більше, ніж українська». Це уривок із статті кандидата історичних наук А. Зарубіна із Сімферополя, надрукованої в газеті «Свободный Крым» 4 березня 1992 року. Для цього войовничого історика і йому подібних ми сьогодні публікуємо статтю доктора історичних наук із Санкт-Петербурга. Він говорить гіркі істини, які може би шановний А. Зарубін і волів би забути, ніколи не згадувати. Але ж істина є істиною. Кримські татари мають право на свою Батьківщину і свою державу. Кримський півострів — їхня земля.

Трагедію кримських татар неможливо нічим виправдати, рані, завдані цьому народові, неможливо загоїти. Через віки і покоління ятритиме серця невигойний біль. Могили синів і дочок цього народу розкидані по безмежних просторах колишнього Союзу РСР. Знищені пам'ятки історії і культури. Зроблено все для того, аби кримські татари ніколи більше не повернулися на свою прабатьківщину.

І все ж вони повертаються. Рідна земля зустрічає їх як пасинків, небажаних і непотрібних Відкрито ніхто не виступає проти їхнього повернення. З високих трибун лунають пишні слова про права кожного народу на свою Батьківщину.

Але їхні будинки зруйновані, їхні виноградники порубані, їхні землі сплюндровані...

ПРАВО НА ПОВЕРН

ЕТНОГЕНЕЗ І ДЕРЖАВНІСТЬ КРИМСЬКИ

НАЙДАВНІШІ люди Криму, неандертальці, прийшли на півострів з Центральної Європи. Це сталося майже 100 тисяч років тому, але, як показують розкопки, з того часу ланцюг поколінь кримчан не розривався жодного разу. Інша справа, що кров цих найдавніших жителів Криму і надалі неодноразово змішувалася з іммігрантською. І все ж історії відомо, що таври, найдавніші з відомих народів Криму (від 2 тис. років до н. е. до Середньоріччя), генетично пов'язані з культурою місцевих людей кам'яного віку і бронзи, найпевніше були їхніми нащадками. Численні таври, які щільно заселили береги, гори й передгірські долини, перейняли згодом мову і віру мусульманських іммігрантів, забувши колишню самоназву, стали для навколишніх і самих себе кримськими татарами.

Пришельці-сучасники таврів і до, і після початку нашої ери належали майже виключно до європеоїдної раси, незважаючи на те, чи приходили ті зі Сходу (кіммерійці, половці, печеніги, скіфи), чи з Європи (готи, греки, римляни). Винятком були гунни (IV ст.) і племена Золотої Орди (XIII ст.) серед яких були і монголоїдні. Але і перші, і другі, будучи кочівниками-скотарями, розселилися виключно у степовій частині півострова і за Перекопом, проте досить негусто, бо потребували великих пасовищ для кожного роду, в той час як на щільно заселених берегах, у горах і передгір'ях залишилася в антропологічній недоторканості абсолютна більшість населення.

Прихід у XIII столітті ординців був досить мирним, вони просто зайняли степову «нішу», яка залишилася порожньою, і тільки невелика частина їх поселилась у містах, ставши частиною адміністративної структури, що вперше об'єднала різномовні райони проживання кримчан. А взагалі в усі часи до Криму прибуло 38 великих і малих етносів. Таким чином, склалася ситуація, що вельми нагадувала латиноамериканську. Пожвавлення економічних зв'язків у XIII—XIV століттях спричинило активізацію міжетнічних контактів. Виникла необхідність єдиної мови спілкування, і нею стала кипчацька, якою розмовляла ординська адміністрація. Паралельні процеси економічної, етнічної, лінгвістичної інтеграції були прискорені не великою кількістю носіїв нової мови (їх була абсолютна меншість), а самою мозаїчністю народу, що формувався (феномен, відомий і в Латинській Америці). І так само, як ніхто не вважає нащадків мексиканських чи аргентинських індіанців «іспанцями» тільки тому, що вони не прийняли віри й мови пришельців XV століття, настільки ж даремно ми шукали б коріння основної маси корінних кримчан в азіатських степах. Втім, це очевидно, і з зовнішнього типового європеоїдного вигляду кримських татар, крім нащадків степових родів, де помітна, як і в багатьох росіян, домішка давньої монгольської крові.

Процес формування кримськотатарського народу завершився приблизно в XVI столітті, коли майже припинилась імміграція, склалися мова, національна культура. Завдяки тісним духовним зв'язкам із півднем Європи і Малою Азією, початок яких сягає ще в античність, а також могутнім імміграційним хвилям звідти ж, у Криму розквітла культура не степового, середньоазіатського, а середземноморського типу. Характерні риси її: бурхливий розвиток усіх видів мистецтва, що ввібрали в себе стародавні кримські і пізніші, які передували Відродженню, середземноморські здобутки, високопродуктивна цехова структура ремесла, система загальної освіти, неповторне мистецтво виноградарства і садівництва, зрошення безводних нині степів. І ще дві головні її особливості: повна відкритість на відміну від північних, слов'янських, і південного, турецького, сусідів, де «залізна завіса» опустилася ще в Середньовіччя і відсутність позаекономічного примусу (Крим першим серед країн Європи відмовився від рабства, а кріпосного права тут не було взагалі). Із сказаного стає зрозумілою і унікальна в Середньовіччі віротерпимість кримських татар. В епоху, коли на Заході шаленіла інквізиція, у Криму мирно співіснували представники різних націй і вір, нерідкісними були міжконфесійні шлюби тощо.

Це була культура ісламу, що досягала високого рівня розвитку, у лоні якої виникали і дбайливо зберігалися гуманістичні цінності, несумісні з агресією. Приклад тому — цілковита відмова від набігів у середині XVII століття, від цього не властивого Криму звичаю, що не протримався тут і півтора століття. Економіка знову стала виключно мирною, що відіграло в процесі етногенезу роль потужного інтегратора корінного народу.

Кримськотатарській культурі, котра вже склалася, судилося зазнати жорстоких і незаслужених ударів. У XVIII столітті приходи російських армій Мініха, Ласі, Долгорукого спустошили більшу частину півострова. Були спалені сотні міст і сіл, зникла основна частина пам'яток давньої матеріальної і духовної культури. Але найстрашнішої, немислимої шкоди кримськотатарський народ зазнав уже після анексії його батьківщини Росією, у мирний час. У 1833 році з усієї території колишнього ханства було зібрано величезну кількість книг та рукописів, котрі ще залишились у цій країні суцільної грамотності. Потім стародавнє культурне надбання народу було спалене. Нагадаємо, що цей нечуваний злочин вчинили російські «чудо-богатирі», які рівно на століття випередили нацистів Німеччини, що також влаштовували багаття з книжок, але не додумались до с у ц і л ь н о г о знищення закарбованого слова цілого народу.

Дискримінація і прямий геноцид корінного населення спонукали більшу частину кримськотатарського народу до еміграції, найбільші хвилі якої відзначені у 1780, 1792, 1850—1860 роках. Нарешті, назвемо два останніх удари, за наслідками нерівнянні з жодною з акцій колоніальних держав, що були завдані цьому народові вже комуністичним режимом. У 1928 році були зібрані, але вже тепер повністю, всі давні рукописи, що дивом збереглися, і нові книги, видруковані кримськотатарською мовою, й спалені (також і бібліотечні). А ще через 16 років Москва стерла з обличчя Криму не тільки культуру давнього народу, а і її носіїв: кримських татар було депортовано, давні топоніми замінено новоствореними, намечеті, кладовища, білокам'яні фонтани-чемше, кипарисові гаї рушили бульдозери.

В історичній науці існує звичай проводити більш-менш широкі порівняння — тільки так можна усвідомити й оцінити будь-яку подію або явище. Але порівняння з національною політикою більшовицької Москви справді не витримує жодна колоніальна держава минулого. Кримськотатарський етнос стоїть окремо у Всесвітній історії — жодному деспотові не спадало на думку не по-людськи, диявольськи етапувати цілий народ, до останньої людини, в іншу частину світу. І справа тут не тільки в особистості Сталіна — його духовні спадкоємці і далі ведуть, по суті, ту ж політику, перешкоджаючи поверненню корінного населення Криму на історичну Батьківщину.

У ситуації, коли просте н е с п р и я н н я поверненню народу додому є звичайним геноцидом, офіційні особи висувають найрізноманітніші причини, покликані перешкодити цьому поверненню — такі як, наприклад, «демографічна ситуація, що змінилася після війни», зміна статусу Криму як «всесоюзної» (СНД-шної?) здравниці, відсутність в історії народу прецеденту власної державності тощо.

Майже всі ці доводи чи то штучні, несерйозні, чи то відкрито шовіністичні, причому не тільки щодо кримських татар. Адже було б логічно, якби в разі «перенаселення» території і «необхідності» вжиття будь-яких заходів, що випливають звідси, залишали її останні за часом іммігрантські групи, проте аж ніяк не корінний народ. Тому такі тези не заслуговують на аналіз крім останнього — про повну відсутність у кримськотатарській етноісторії періодів власної державності.

Не заглиблюватимемося в надто ранню історію етногенезу корінних кримчан, у періоди слави, наприклад, Скіфського або Боспорського царств, могутнього князівства Феодоро, хоча, як доведено, і царські скіфи, і боспоряни, і готи — прямі предки нинішніх татар. Звернімося до періоду, коли кримчани вже стали називати себе «татарами». У 1261 році Кримський юрт відділився від заперекопських ногаїв, став самостійною державою під управлінням власних ханів, чия влада сягала аж до Поділля й Києва, і чиї сини традиційно призначалися ханами Ногайської орди. Ханська влада була стійкою. Наприклад, Хаджі-Девлет-Гирей правив 39 років. Уже тоді Крим вів самостійну міжнародну політику; наступники ханського престолу за звичаєм нерідко виховувалися при дворах дружніх князів та королів європейських держав.

Після загарбання Криму османами в середнині XV століття ханство стає васалом Туреччини. Та лише формально. Кількість ханів, які проводили самостійну політику і навіть ворогували із султанами, досить велика; назвемо лише найвизначніших з них: Девлет-Гирей І, Іслам-Гирей, Девлет-Гирей II, Крим-Гирей.

Насправді ж кінець суверенітету ханства настав саме тоді, коли його оголосили «незалежним» — після його окупації російськими військами. До речі, договір 1772 року, який поклав кінець останній війні Росії з Кримом, визнати дійсним неможливо. Він був укладений не з законним ханом Селім-Гиреєм III, а з якимось Шагіном, затвердженим на престол не вінценосною особою (як було заведено в Європі) і не духовним халіфом (за ісламськими нормами), а ватажком загарбників Довгоруким. Ця акція не відповідала жодному з тодішніх законів; іншими словами, Росія так і не підписала миру з Кримом. Потім Крим тривалий час не мав навіть формальних ознак державності, ставши, як відомо, колонією Росії під іменем Таврійської губернії.

Першу спробу відновити статус суверенної держави було зроблено в грудні 1917 року, коли на перших загальнонародних зборах корінного кримського населення — Курултаї було затверджено основні закони країни і в демократичний спосіб обрано національний уряд, плюралістичний за своїм політичним складом. Та невдовзі ця законна влада упала під багнетами й кулями спадкоємців колоніальної «політики канонерок» — роль останніх зіграв збільшовичений Чорноморський флот і банди мародерів у солдатських шинелях.

Відновлений було весною 1918 року Кримський уряд на чолі з генералом Сулькевичем повноти влади не мав ще й тому, що колишню російську окупацію тепер змінила німецька. За Денікіна й Врангеля не було й такого, занепалого самоврядування, а в 1919 році більшовики, які перемогли, створили Кримську РСР. Її було важко назвати національною державою через нещадне пограбування урядом татар (згадаймо лише конфіскацію приват-

них та ва...
жахливий че...
й зрозуміло...
публіки сто...
послані з ц...
відомий кат...

Нарешті, ...
року було ...
ку АРСР у ...
Це було, за...
такого визн...
більшовиць...
мськотатарс...
но-територіа...
утворення. ...
з'їзді Рад Н...
ці як перш...
валися пита...
татар до ра...
ництва», «...
тарську мов...
дянського а...
передбачало...
перед «тата...
там» як к...
ві, що найб...
від колоні...

Самого етн...
татарська» ...
республіки ...
но, це виз...
держави, на...
вавс ... тар...
усіх ... танс...
«нацмініму...
процент пр...
міг опускат...
відома й с...
«Королівст...
«Шрі-Ланк...
відсутній е...
які їх ...

Звич... ...
було б важ...
ливої націо...
такої у ...
Та факт ли...
уся кримсь...
тура корис...
тетною під...
причому не...
ною. Що в...
на відміну...
роду, на...
(найбільши...
сійська й ...
загальнона...
ні центри ...
вані Пе...
ме ... на ...
гіони зосе...
дів цих да...
реселенців...

Вік ос...
кримськота...
був недов...
чверть сто...
ці багатов...
ка політик...
знову пер...
хованої не...
фізичного ...
(понад 40 ...
набрала о...
стиранню ...
нього, не ...
традиційну...

У 60-х ...
лише нап...
розгорнув...
нення — п...
ські татар...
тільки фіз...
репатріаці...
до культур...
лення ген...

Усі ці ...
можуть у...
ше шовін...
ки за умо...
ціонально...
жавності ...
Це абсол...
віть для ...
окремо ...
серед заг...
ливішого ...
дань. Дл...
суспільст...
редовище...
для живо...
логічне о...
ня ж пов...
ного сусп...
без держа...

ВО НА ПОВЕРНЕННЯ

НЕЗ І ДЕРЖАВНІСТЬ КРИМСЬКИХ ТАТАР

адміністрація,
ущеси еконо-
лінгвістичної
прискорені
кількість носіїв
була абсолют-
самою моза-
що форму-
відомий і в
риці). І так
не вважає на-
ських чи ар-
нцію «іспан-
нцю, що вони
вірі й мови
століття, на-
но ми шукали
ної маси ко-
в азіатських
очевидно, і з
пового євро-
ду кримських
дків степо-
мітна, як і в
домішка дав-
кої крові
мування кри-

го народу
приблизно в
коли май-
ась іммігра-
мова, націона-
Завдяки ті-
зв'язкам із
і Малою
яких сягає
а також мо-
йм хвилям
му розквітла
пового, серед-
а середземно-
Характерні
ий розвиток
стецтва, що
стародавні
іші, які пере-
нню, серед-
добутки, висо
цехова струк-
стема загаль-
вторне ми-
дарства і са-
ства безвод-
І ще дві го-
ості: повна
відміну від
нських, і пів-
рохо, сусідів.
са» опустила-
вічча і від-
економічного
першим се-
и відмовився
кріпосного пра-
взагалі). Із
зрозумілою і
редньовічві ві-
кримських та-
коли на Захо-
інквізиція, у
співіснували
різних націй і
и були між-
бою.
льтура ісламу,
високого рівня
ної якої вини-
зберігалися
дності, несу-
ю. Приклад то-
ста відмова від
едині XVII сто-
не властиво-
ю, що не про-
і півтора сто-
знову ста-
мирною, що ві-
цесі етногенезу
інтегратора
оду.
атарський куль-
же склалася,
жорстоких
ударів. У
приходи ро-
Мініха, Лас-
спустошили
півострова,
сотні міст і сіл,
частина па-
матеріальної і
тури. Але най-
немислимої шко-
татарський народ
сля анексії йо-

го батьківщини Росією, у мирний час. У 1833 році з усієї території колишнього ханства було зібрано величезну кількість книг та рукописів, котрі ще залишились у цій країні суцільної грамотності. Потім стародавнє культурне надбання народу було спалене. Нагадаємо, що цей нечуваний злочин вчинили російські «чудо-богатирі», які рівно на сторіччя випередили нацистів Німеччини, що також влаштовували багаття з книжок, але не додумались до с у ц і л ь н о г о знищення закарбованого слова цілого народу.

Дискримінація і прямий геноцид корінного населення спонукали більшу частину кримськотатарського народу до еміграції, найбільші хвилі якої відзначені у 1780, 1792, 1850—1860 роках. Нарешті, назвемо два останніх удари, за наслідками незрівнянні з жодною з акцій колоніальних держав, що були завдані цьому народові вже комуністичним режимом. У 1928 році були зібрані, але вже тепер повністю, всі давні рукописи, що дивом збереглися, і нові книги, видруковані кримськотатарською мовою, й спалені (також і бібліотечні). А ще через 16 років Москва стерла з обличчя Криму не тільки культуру давнього народу, а і її носіїв: кримських татар було депортовано, давні топоніми замінено новоствореними, на мечеті, кладовища, білокам'яні фонтани-чешме, кипарисові гаї рушили бульдозери.

В історичній науці існує звичай проводити більш-менш широкі порівняння — тільки так можна усвідомити й оцінити будь-яку подію або явище. Але порівняння з національною політикою більшовицької Москви справді не витримує жодна колоніальна держава минулого. Кримськотатарський етнос стоїть окремо у Всесвітній історії — жодному деспотові не спадало на думку не по-людськи, диявольськи етапувати цілий народ, до останньої людини, в іншу частину світу. І справа тут не тільки в особистості Сталіна — його духовні спадкоємці і далі ведуть, по суті, ту ж політику, перешкоджаючи поверненню корінного населення Криму на історичну Батьківщину.

У ситуації, коли просте н е с п р и я н н я поверненню народу додому є звичайним геноцидом, офіційні особи висувають найрізноманітніші причини, покликані перешкодити цьому поверненню — такі як, наприклад, «демографічна ситуація, що змінилася після війни», зміна статусу Криму як «всесоюзної» (СНД-шної?) здравниці, відсутність в історії народу прецеденту власної державності тощо.

Майже всі ці доводи чи то штучні, несерйозні, чи то відкрито шовіністичні, причому не тільки щодо кримських татар. Адже було б логічно, якби в разі «перенаселення» території і «необхідності» вжиття будь-яких заходів, що випливають звідси, залишали її останні за часом іммігрантські групи, проте аж ніяк не корінний народ. Тому такі тези не заслуговують на аналіз крім останнього — про повну відсутність у кримськотатарській етноісторії періодів власної державності.

Не заглиблюватимемося в надто ранню історію етногенезу корінних кримчан, у періоди слави, наприклад, Скіфського або Боспорського царств, могутнього князівства Феодоро, хоча, як доведено, і царські скіфи, і боспоряни, і готи — прямі предки нинішніх татар. Звернімося до періоду, коли кримчани вже стали називати себе «татарами». У 1261 році Кримський юрт відділився від заперекопських ногаїв, став самостійною державою під управлінням власних ханів, чия влада сягала аж до Поділля й Києва, і чиї сини традиційно призначалися ханами Ногайської орди. Ханська влада була стійкою. Наприклад, Хаджі-Девлет-Гирей правив 39 років. Уже тоді Крим вів самостійну міжнародну політику: наступники ханського престолу за звичаєм нерідко виховувалися при дворах дружніх князів та королів європейських держав.

Після загарбання Криму османами в середині XV століття ханство стає васалом Туреччини. Та лише формально. Кількість ханів, які проводили самостійну політику і навіть ворогували із султанами, досить велика; назвемо лише найвизначніші з них: Девлет-Гирей I, Іслам-Гирей, Девлет-Гирей II, Крим-Гирей.

Насправді ж кінець суверенітету ханства настав саме тоді, коли його оголосили «незалежним» — після його окупації російськими військами. До речі, договір 1772 року, який поклав кінець останній війні Росії з Кримом, визнати дійсним неможливо. Він був укладений не з законним ханом Селім-Гиреєм III, а з якимось Шагіном, затвердженим на престол не вінценосною особою (як було заведено в Європі) і не духовним халіфом (за ісламськими нормами), а ватажком загарбників Довгоруким. Ця акція не відповідала жодному з тодішніх законів; іншими словами, Росія так і не підписала миру з Кримом. Потім Крим тривалий час не мав навіть формальних ознак державності, ставши, як відомо, колонією Росії під іменем Таврійської губернії.

Першу спробу відновити статус суверенної держави було зроблено в грудні 1917 року, коли на перших загальнонародних зборах корінного кримського населення — Курултаї було затверджено основні закони країни і в демократичний спосіб обрано національний уряд, плюралістичний за своїм політичним складом. Та невдовзі ця законна влада упала під багнетами й кулями спадкоємців колоніальної «політики канонерок» — роль останніх зіграв збільшовичений Чорноморський флот і банди мародерів у солдатських шинелях.

Відновлений було весною 1918 року Кримський уряд на чолі з генералом Сулькевичем повноти влади не мав ще й тому, що колишню російську окупацію тепер змінила німецька. За Денікіна й Врангеля не було й такого, занепалого самоврядування, а в 1919 році більшовики, які перемогли, створили Кримську РСР. Її було важко назвати національною державою через нещадне пограбування урядом татар (згадаймо лише конфіскацію приватних та вакуфних земель), жахливий червоний терор. Це й зрозуміло — на чолі республіки стояли більшовики, послані з центру, серед них відомий кат Дибенко.

Нарешті, у жовтні 1921 року було створено Кримську АРСР у складі РРФСР. Це було, за всієї умовності такого визначення в умовах більшовицького режиму, кримськотатарське національно-територіальне державне утворення. На I Установчому з'їзді Рад Криму в 1921 році як першочергові вирішувалися питання «залучення татар до радянського будівництва», «переклад на татарську мову діловодства радянського апарату». Землю передбачалося давати насамперед «татарським репатріантам» як корінному народові, що найбільше постраждав від колоніального режиму. Самого етноніму «кримськотатарська» в офіційній назві республіки не було, очевидно, це визнали зайвим для держави, на гербі якої красувавс[illegible]тарський на[illegible]а в усіх [illegible]ановах діяв [illegible]инцип «нацмінімуму», нижче якого процент працівників-татар не міг опускатися. Практика, що відома й сьогодні: у назвах «Королівство Нідерландів», «Шрі-Ланка» та інших також відсутні етноніми народів, які їх [illegible]ляють.

Звич[illegible]о, від [illegible]шовиків було б важко чекати справедливої національної політики — такої у Криму й не було. Та факт лишається фактом — уся кримськотатарська культура користувалася пріоритетною підтримкою держави, причому не тільки матеріально. Що в цілому логічно: на відміну від корінного народу, національні групи (найбільшими з яких були російська й українська) мали загальнонаціональні культурні центри (області), розташовані [illegible] Перекопом; [illegible]ж саме [illegible] на сказати [illegible]о регіони зосередження генофондів цих давніх і недавніх переселенців.

Вік останньої з низки кримськотатарських держав був недовгий, менший як чверть століття. В 1944 році багатовікова антитатарська політика «великого брата» знову перейшла до неприхованої ненависті. Крім суто фізичного знищення народу (понад 40 відсотків), знову набрала обертів операція по стиранню навіть пам'яті про нього, не кажучи вже про традиційну культуру.

У 60-х роках почався, та лише наприкінці 80-х років розгорнувся процес Повернення — поняття, в яке кримські татари вкладають не тільки фізичне переміщення, репатріацію, а й повернення до культури предків і відновлення генофонду нації.

Усі ці цілі, законність яких можуть узяти під сумнів лише шовіністи, досяжні тільки за умови відновлення національно-територіальної державності давнього народу. Це абсолютно необхідно навіть для вирішення одного, окремо взятого, останнього серед згаданих, але найважливішого за значенням завдань. Для генофонду нації суспільство є таким же «середовищем проживання», як для живого організму — екологічне оточення. Відтворення ж повноцінного національного суспільства неможливе без держави.

Запевнення ж у тому, що в Криму можлива якась «міжнаціональна» чи «багатонаціональна» держава — небезпечна утопія, здатна спричинити пролиття крові. Можна бути шанувальником теорії ось такого безетнічного майбутнього, та не можна забувати про те, що загальний генофонд людства протягом десятків тисяч років складався під могутнім впливом етнічного чинника. І на сьогодні етнос — єдина знайдена історією форма існування населення планети. Звичайно, є в світі й багатонаціональні держави, але в усіх них пріоритетні права належать корінним народам відповідно до п. 11-го Декларації принципів, схвалених Четвертою Генеральною асамблеєю Всесвітньої ради корінного населення: «Корінне населення має виняткове право на свої традиційні землі й ресурси, причому землі й ресурси, які забрали у нього без вільної й компетентної згоди, підлягають поверненню». На практиці точне виконання цього принципу перетворює багатонаціональну державу на національно-територіальну.

У протилежному разі неминуча в національно пригнобленому суспільстві перебудова генофонду корінного народу призводить до деформації складу генотипів. Цю небезпеку зрозуміли кримські татари (багато хто — підсвідомо), і після 20-річного марного чекання від Москви встановлення справедливості вони вирушили до Криму, на Батьківщину предків, незважаючи на злидні, труднощі, пряму небезпеку, часто пов'язані з втратою здоров'я та самого життя. Цей напівінстинктивний потік володіє нестримністю природного явища, а по суті, він таким і є, являючи собою нерідко надчуттєве взаємопритягання землі й людей Криму, людини й природи, що однаковою мірою постраждали від піввікової розлуки. Тому велика подія в історії народу — болісний, але урочистий акт повернення не в змозі зупинити чиновники Сімферополя, які мають усю повноту влади, та безсилі перед потоком неозброєних, небагатих, миролюбних «поверненців». Він висохне сам по собі, коли останній із корінних кримчан займе місце, відведене йому всією історією народу, на його землі.

Можна, звичайно, докоряти авторам цієї довідки в сухому теоретизуванні. Але, на жаль, вірність висновку про безвихідне становище народу без власної державності підтвердило життя, і неодноразово. Кримські татари пройшли, як крізь стрій на плацу, крізь політичну залежність, дискримінацію, геноцид, економічне гноблення з боку турецьких султанів, «білих» царів, російських більшовиків, українських комуністів, нарешті, сучасних прийшлих, безрідних адміністраторів. Усі вони мали можливість нормального, людського співіснування з одвічними господарями Криму, але н і х т о не зробив навіть спроби цього. Усі вони продемонстрували й демонструють нині власну повну непридатність для ролі «покровителів малих народів». Саме в наших, вітчизняних конкретних умовах не було й не може бути умов для нормального етнокультурного розвитку, поки народ не візьме врядування на своїй землі в свої руки. По-іншому просто не виходить. У будь-яких інших випадках кримські татари приречені й далі йти дорогою, що веде в нікуди, до деградації й вимирання.

Корінний народ Криму навіть після його повного повернення не становитиме більшості серед представників кримських національних груп. Тим паче тепер його голос заглушено галасливими закликами дюжини кримських політичних і націоналістичних партій, котрі перешкоджають відновленню державного статусу народу. Чути риторичні запитання про те, наприклад, що робити слов'янокомовному населенню, яке народилося в Криму після війни і вважає його своєю батьківщиною. Цим людям, котрі стали хоча й незрівнянно меншою мірою жертвами сталінізму, залишається лише поспівчувати — вольовим рішенням сатрапа вони були приречені народитися й жити в чужому їхнім слов'янським генам середовищі. Що вже тепер позначається на їхньому фізичному та й психічному стані. Та не треба підретушовувати історію у власних цілях, стверджуючи, що від царів чи більшовиків «постраждали всі однаково». У росіян і українців ніхто державності не забирав, до Азії не переселяв, їхні міста, художні галереї, книжкові фонди збережені, а стародавніх рукописів у архівах стільки, що для їх публікації потрібні не роки, а сторіччя. Усього цього позбавлені кримські татари. І, кажучи відверто і все до кінця, позбавлені не якимись пришельцями з інших світів, а цілком конкретними північними сусідами, котрі у 40—50-х роках охоче привласнили споконвічне надбання вигнаного народу, а вже через 30 років почали благати співчуття.

У татар же немає іншого пристановища, окрім Криму, — в цьому розумінні їм гірше, ніж навіть безпритульним радянським німцям, у яких завжди є запасний варіант — ФРН. Саме тому в боротьбі за право на повернення ніяка плата не може бути для кримських татар надто високою. Боротьба за державність, захист свого генофонду як абсолютної цінності, як основного резерву життя виправдана для будь-якого народу. Та якщо вона ведеться корінним народом заради виживання на його землі — вона священна. Це необхідно засвоїти слов'яномовним національним групам і примиритися нарешті з необхідністю поступитись якимись із своїх зручностей, з думкою, що настав час повернути хоча б маленьку часточку з того жахливого боргу батьків колишнім господарям кримського дому. А татари своє вже заплатили.

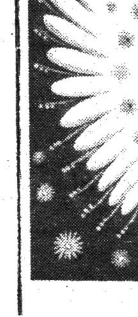
Мирне відновлення державності корінного населення, що перебуває в меншості, об'єктивно корисне не тільки для кримських татар. Воно конче необхідне самим слов'янам: це й краща форма каяття, й демонстрація всьому світові факту, що росіяни здатні не лише на Чехо-Словаччину, Угорщину, Афганістан, Баку, Тбілісі та інше, а й на благородні вчинки. І нехай історичну назву цій майбутній акції справедливості дасть Крим, чий народ знову здобуде свій дім, свою державність.

Валерій ВОЗГРІН,
доктор історичних наук, старший науковий співробітник Санкт-Петербурзького інституту історії Російської АН.

З

У МАЛО...
дар...
райо...
форт...
багато деся...
ців. Але н...
їжджих лю...
ої «хором...
на хата з...
на білих с...
як уже з...
дожник. Я...
родний ху...
дько.
Коли я...
льовича, к...
вав і стін...
то почув...
— Щоб...
вали людс...
кі душі н...
розів та ба...
Ота незв...
та дістала...
в спадщин...
матері Три...
діда та в...
Насті й пре...
ство. Згад...
теплотою...
був найвес...
Дударкові,...
тобто бабу...
називали...
за скромн...
Армійсь...
ходив на...
вав ще де...
ковому за...
дожників...
дереву й...
тягло на У...
Коли приї...
жиною, то...
хаті, бо в...
рожня...
Взимку...
агітацію...
у місцевом...
пас худоб...
Іван Васил...
та його р...
академію,...
на поле в...
вилити кр...
тини вим...
Цікава...
Приходька...
кою Гали...
ленченко,...
даркові,...
села». Так...
'вміє гарн...
вати, Іван...
тинстві «...
потім, кол...
ком і лау...
союзних і...

них земель).
ний терор. Це
на чолі рес-
більшовики,
у, серед них
енко.
жовтні 1921
рено Кримсь-
аді РРФСР.
ієї, умовності
ння в умовах
режиму, кри-
національ-
державне
Установчому
у в 1921 ро-
ові вирішу-
«залучення
ського будів-
кладу на та-
оводства ра-
ту». Землю
давати насам-
им репатріан-
ому народо-
е постраждав
ого режиму.

Запевнення ж у тому, що в Криму можлива якась «міжнаціональна» чи «багатонаціональна» держава — небезпечна утопія, здатна спричинити пролиття крові. Можна бути шанувальником теорії ось такого безетнічного майбутнього, та не можна забувати про те, що загальний генофонд людства протягом десятків тисяч років склався під могутнім впливом етнічого чинника. І на сьогодні етнос — єдина знайдена історією форма існування населення планети. Звичайно, є в світі й багатонаціональні держави, але в усіх них пріоритетні права належать корінним народам відповідно до п. 11-го Декларації принципів, схвалених Четвертою Генеральною асамблеєю Всесвітньої ради корінного населення: «Корінне населення має виняткове

...ЕННЯ
...ТАТАР

«кримсько-
іційній назві
було, очевид-
зайвим для
ї якої красу
й на а в
ціяв ...нцип
нижче якого
иків-татар не
Практика, що
ні: у назвах
Нідерландів».
інших також
зм народів.

...шовиків
ати справед-
ної політики
у й не було.
ся фактом —
арська куль-
ася пріори-
ою держави,
и матеріаль-
му логічно:
орінного на-
ьні групи
них були ро-
ська) мали
ьні культур-
ті), розташо-
ом; ж са-
ти й ...о ре-
ння генофон-
недавніх пе-

ї з низки
ких держав
менший як
В 1944 ро-
антитатарсь-
икого брата»
до непри-
і. Крім суто
ення народу
тків), знову
операція по
пам'яті про
вже про
туру.
почався, та
80-х років
цес Повер-
, в яке крим-
падають не
реміщення,
повернення
ків і віднов-
нації.
онність яких
д сумнів ли-
осяжні тіль-
овлення на-
іальної дер-
ого народу.
обхідно на-
ня одного,
останнього
але найваж-
ченням зав-
онду нації
ким же «се-
вання», як
ізму — еко-
. Відтворен-
о національ-
неможливе

право на свої традиційні землі й ресурси, причому землі й ресурси, які забрали у нього без вільної й компетентної згоди, підлягають поверненню». На практиці точне виконання цього принципу перетворює багатонаціональну державу на національно-територіальну.

У протилежному разі неминуча в національно пригнобленому суспільстві перебудова генофонду корінного народу призводить до деформації складу генотипів. Цю небезпеку зрозуміли кримські татари (багато хто — підсвідомо), і після 20-річного марного чекання від Москви встановлення справедливості вони вирушили до Криму, на Батьківщину предків, незважаючи на злидні, труднощі, пряму небезпеку, часто пов'язані з втратою здоров'я та самого життя. Цей напівінстинктивний потік володіє нестримністю природного явища, а по суті, він таким і є, являючи собою нерідко надчуттєве взаємопритягання землі й людей Криму, людини й природи, що однаковою мірою постраждали від піввікової розлуки. Тому велика подія в історії народу — болісний, але урочистий акт повернення не в змозі зупинити чиновники Сімферополя, які мають усю повноту влади, та безсилі перед потоком неозброєних, небагатих, миролюбних «повернепців». Він висохне сам по собі, коли останній із корінних кримчан займе місце, відведене йому всією історією народу, на його землі.

Можна, звичайно, докоряти авторам цієї довідки в сухому теоретизуванні. Але, на жаль, вірність висновку про безвихідне становище народу без власної державності підтвердило життя, і неодноразово. Кримські татари пройшли, як крізь стрій на плацу, крізь політичну залежність, дискримінацію, геноцид, економічне гноблення з боку турецьких султанів, «білих» царів, російських більшовиків, українських комуністів, нарешті, сучасних прийшлих, безрідних адміністраторів. Усі вони мали можливість нормального, людського співіснування з одвічними господарями Криму, але ніхто не зробив навіть спроби цього. Усі вони продемонстрували й демонструють нині власну повну непридатність для ролі «покровителів малих народів». Саме в наших, вітчизняних конкретних умовах не було й не може бути умов для нормального етнокультурного розвитку, поки народ не візьме врядування на своїй землі в свої ж руки. По-іншому просто не виходить. У будь-яких інших випадках кримські татари приречені й далі йти дорогою, що веде в нікуди, до деградації й вимирання.

Корінний народ Криму навіть після його повного повернення не становитиме більшості серед представників кримських національних груп. Тим паче тепер його голос заглушено галасливими закликами дюжини кримських політичних і націоналістичних партій, котрі перешкоджають відновленню державного статусу народу. Чути риторичні запитання про те, наприклад, що робити слов'яномовному населенню, яке народилося в Криму після війни і вважає його своєю батьківщиною. Цим людям, котрі стали хоча й незрівнянно меншою мірою жертвами сталінізму, залишається лише поспівчувати — вольовим рішенням сатрапа вони були приречені народитися й жити в чужому їхнім слов'янським генам середовищі. Що вже тепер позначається на їхньому фізичному та й психічному стані. Та не треба підретушовувати історію у власних цілях, стверджуючи, що від царів чи більшовиків «постраждали всі однаково». У росіян і українців ніхто державності не забирав, до Азії не переселяв, їхні міста, художні галереї, книжкові фонди збережені, а стародавніх рукописів у архівах стільки, що для їх публікації потрібні не роки, а сторіччя. Усього цього позбавлені кримські татари. І, кажучи відверто і все до кінця, позбавлені не якимись пришельцями з інших світів, а цілком конкретними північними сусідами, котрі у 40—50-х роках охоче привласнили споконвічне надбання вигнаного народу, а вже через 30 років почали благати співчуття.

У татар же немає іншого пристановища, окрім Криму, — в цьому розумінні їм гірше, ніж навіть безпритульним радянським німцям, у яких завжди є запасний варіант — ФРН. Саме тому в боротьбі за право на повернення ніяка плата не може бути для кримських татар надто високою. Боротьба за державність, захист свого генофонду як абсолютної цінності, як основного резерву життя виправдана для будь-якого народу. Та якщо вона ведеться корінним народом заради виживання на його землі — вона священна. Це необхідно засвоїти слов'яномовним національним групам і примиритися нарешті з необхідністю поступитись якимись із своїх зручностей, з думкою, що настав час повернути хоча б маленьку часточку з того жахливого боргу батьків колишнім господарям кримського дому. А татари своє вже заплатили.

Мирне відновлення державності корінного населення, що перебуває в меншості, об'єктивно корисне не тільки для кримських татар. Воно конче необхідне самим слов'янам: це й краща форма каяття, й демонстрація всьому світові факту, що росіяни здатні не лише на Чехо-Словаччину, Угорщину, Афганістан, Баку, Тбілісі та інше, а й на благородні вчинки. І нехай історичну назву цій майбутній акції справедливості дасть Крим, чий народ знову здобуде свій дім, свою державність.

Валерій ВОЗГРІН,
доктор історичних наук, старший науковий співробітник Санкт-Петербурзького інституту історії Російської АН.

БІЛА ХАТА З ЧЕРВОНИМИ КВІТАМИ

У МАЛЬОВНИЧОМУ селі Дударків Бориспільського району є такі будинки-фортеці, які коштують багато десятків тисяч карбованців. Але найбільшу увагу приїжджих людей привертають не оті «хороми», а скромна й гарна хата з червоними квітами на білих стінах. І живе в ній, як уже здогадується читач, художник. Якщо точніше — народний художник Іван Приходько.

Коли я запитав Івана Васильовича, навіщо він розмалював і стіни, і дерев'яні ворота, то почув у відповідь:

— Щоб квіти і взимку радували людське око. Щоб людські душі не черствіли від морозів та байдужості...

Ота незвичайна на вигляд хата дісталася Іванові Приходьку в спадщину від рідного діда по матері Трикоза. Бо саме в того діда та в його дружини баби Насті й пройшло Іванове дитинство. Згадуючи їх, художник з теплотою каже, що дід Трикоз був найвеселішим чоловіком в Дударкові, а його дружину, тобто бабу Настю, люди в селі називали святою. За доброту, за скромність, за порядність..

Армійську службу Іван проходив на Уралі, там і працював ще десять років на військовому заводі. У місцевих художників навчався різьбі по дереву й розпису. А потім потягло на Україну в рідне село. Коли приїхав у Дударків з дружиною, то поселився в дідовій хаті, бо вона вже стояла порожня...

Взимку Іван малював наочну агітацію «в народному стилі» у місцевому радгоспі, а влітку пас худобу. Згадуючи ті часи, Іван Васильович каже: «Для мене ота робота пастухом була академією, де я навчався і малювати, і писати вірші. Я йшов на поле влітку для того, щоб вилити красу природи на картини взимку».

Цікава історія вийшла у Приходька з його рідною тіткою Галиною Іванівною Каленченко, яка теж живе в Дударкові, «але на тому кінці села». Так от, у цієї жінки, яка вміє гарно вишивати й малювати, Іван навчався ще в дитинстві «тримати пензля». А потім, коли вже став учасником і лауреатом багатьох всесоюзних і республіканських художніх виставок, то тітка Ганна почала переймати досвід в Івана. І «допереймалася» до того, що її кращі роботи були відзначені на всесоюзній виставці золотою медаллю.

Про Івана Васильовича можна розповідати як про самобутнього художника дуже багато. Але, крім цього, Приходько ще й великий природолюб Він проти бездумного осушення боліт, вирубування лісів, переорювання ярів. Ось кілька фраз художника з нашої розмови на цю тему: «Кінь усе розуміє. І якби він раптом заговорив, то я не здивувався б, що коні розумніші за деяких людей». «Коли меліоратори рили канали, то біля села Перегуди почали вирубувати старі верби... Шість зрубали, а сьома — вистояла. Її не змогли ні спиляти бензопилкою, ні бульдозером викорчувати. І стоїть тепер ця верба, вся зранена, самотня, але все-таки зеленіє...». «З болота зерна не намолотиш. Його можна тільки знищити. Але, нашим меліораторам цього не зрозуміти, бо для них їхня робота на землі тільки для того, щоб гроші заробляти, а не користь людям приносити». «Якби директор місцевого радгоспу вмів малювати, а ввечері ходив співати в хор, то він не знищував би природу, а любив би її...». «Кожне дерево — це велика квітка, яка росте багато десятиліть...».

Є в Івана Васильовича давня мрія, яку він уже почав здійснювати.

— У своєму селі,— каже художник,— я купив найстарішу хату. Хочу створити музей народної архітектури. Хочу зібрати в тій хаті різні старовинні речі: ікони, прядки, діжки, скрині, засіки для зерна... Навколо старої хати буде плетений тин, колодязь з журавлем, калина цвістиме. Якби мені допомогли сільська Рада і керівництво радгоспу створити музей народної архітектури, то я був би дуже радий. Але боюсь, що начальству знову буде ніколи, бо йому перебудовуватися треба...

Життя в Івана Приходька не таке безхмарне, як може видатися на перший погляд. Йому, скажу між іншим, довелося самому виростити двох синів. Без дружини. Але це щасливий чоловік, бо він зумів знайти свою стежку в житті.

Микола ХРІЄНКО.

Київська область.

НА ЗНІМКАХ: народний художник Іван Приходько та фоторепродукції з його картин.

Фото Віктора СПІВАКА.

Жарт номера

Якщо багаті плачуть, то що вже казати про бідних?
Тарас ЛЕХМАН.
Львівська область.
Мал. Олександра СУПРУНА.

ОДА ЧЕРЗІ

Високим штилем

Не розумію, чому всі так лають черги і від самої згадки про них кривляться, мов від зубного болю. А я в чергах почуваюся, наче риба у воді. Щоправда, колись черги в універмагах, продмагазинах, білетних касах і в мене викликали тугу і смуток. Але адаптація, тобто пристосування до умов середовища, то велике діло. Тепер я так звик до всіляких там черг, що коли хоча б півгодини на день не постою в черзі, то ходжу з відчуттям незрозумілої провини і даремно втраченого дня. А постояв у черзі, поштовхався, нахвилювався, купив чи не купив, а задоволення, наче після лазні: свіжий, бадьорий.

Якщо біля прилавка немає черги, то навіть купувати неохота. Не той коленкор. Сосиски, за якими вистояв цілу годину, зовсім інші на смак, і споживаєш їх з почуттям глибокого вдоволення і чесно виконаного обов'язку перед сім'єю. І відчуваєш, як виростаєш в очах тих, кому не пощастило відхопити оті сосиски. Не розумію, яку радість може принести, приміром, костюм, що його можна отак просто взяти і купити.

Моя думка така: не любити черги можуть лише люди некомунікабельні або просто невиправні егоїсти. Адже в чергах можна взнати стільки нового, незвичайного, про всіх і вся, про себе розповісти, як кажуть, вилити душу, знайти цікавого співбесідника. Чого тільки не наслухаєшся: і про партократів, і демократів, і депутатів, і про мафію, і про «них», котрим добре жилось і в застій, і в перестрій, і в перебудову, і в перехідний період теж жирують, і про «нас», які завжди «вкалували», «ішачили» і мали за це дірку від бублика.

Що не кажіть, а черга людей об'єднує, гуртує (краще ніж на партзборах у минулому), духовно наснажує, дає їм емоційні заряди як на сеансах Кашпіровського. А один мій знайомий у черзі познайомився з жінкою, згодом з нею одружився. «У черзі взяв!» — нині гордо каже всім. Нещодавно зустрів приятеля, з котрим давно не бачився. Почали розпитувати один одного про життя-буття, але відчуваємо, що розмова не клеїться. Якийсь дискомфорт. А мій приятель зирить на всі боки. Бачимо біля магазину якась черга, щось, напевне, викинули. Приятель каже: «Знаєш, давай станемо в чергу, може, щось купимо».

Стали, відстояли годину, нічого не придбали. Зате поговорили, поспілкувалися. «Так звик до черг, — каже товариш, — що без них і розмови немає, тільки в черзі можу поговорити з людиною. Раніше в забігайлівку ходили для тонусу. А нині — в чергу».

Так що, шановні, черги — то наше життя. Так не ремствуйте, а полюбіть черги, і вони вам віддячать сторицею. Слава і хвала нашим чергам! Вічним і нескінченним!

Віталій БУЛАВКО.

Почуте мимохідь

ПОЕТИЧНЕ КОХАННЯ

— Любий, це правда, що мої очі сині, як небо?
— Звичайно.
— А губи рожеві, як троянди?
— Угу...
— О, як я кохаю тебе, коли ти кажеш мені такі поетичні слова!

МОКРІ ГРОШІ

— Пробачте, що гроші мокрі,— сказала жінка продавцеві ювелірного магазину.— Чоловік так плакав, коли давав їх мені.

А ТЕБЕ БИЛА?

Мала дівчинка питає у батька:
— Тато, а тебе коли-небудь била твоя мама?
— Ні, тільки твоя.

ОДИНАК

— Я такий одинак,— жаліється старий холостяк приятелеві,— у мене нема нікого на світі, опріч собаки.
— А ти купи ще одного пса.

Анатолій ШЕЛУДЯК.

Римовані стібки

ШТОПОР

— Талан у мене —
Претяжкий!..
Яку ж це треба
Силу духу,
Щоб відкривать
З вином пляшки,
А те вино
Мені... лиш нюхать?!

ЗАСПОКОЇВ...

Розбудила чоловіка
Жінка в нічній тиші:
— Я злякалась,
Бо велика
Мені снилась миша!..
— Спи спокійно...—
Той в одвіт.—
Не здіймай-но шуму...
Ще тобі...
Присниться кіт,
Який мишу
Схрума!..

Володимир ЗЛЕНКО.

НЕ МОЖУ...

Монологи

Не можу без СРСР!

Тоді було все ясно. Ось я — рядовий «совок», ось «керівна і спрямовуюча». На горизонті — комунізм. Я іду до горизонту. Уперто і довго. Стоптав усе взуття. Горизонт на місці, а взуття нема. Дещо є, але дорого. За валюту — дешево, але маю купон. Зникла фарба. Блакитна і жовта. Чому?

— Перефарбовуються. Всі. Крім тих, хто народився блакитно-жовтим.

Не виходить. Проступає червоне. Блакитно-жовті з червоним підтекстом кажуть:

— Червоне проступає? То й що? Нас називають націонал-комуністами. Ми за незалежну Україну.

Глибоко ховаю думку:

— Інтернаціонал не пройшов. Будуть давити тільки своїх.

Думку прочитали. Крутять пальцем біля скроні і цідять крізь зуби:

— Товариш не розуміє.

Не розумію, але кричу:

— Я все розумію і хочу будувати незалежну...

— А з якої ти партії? — підскочив республіканець.

— Ні з якої.

— То добре. Будеш у нашій. Плати внески.

— А поза партією будувати можна?

— Бачили дивака? — підключається демократ і додає:

— Не можна.

— А блок партійних і безпартійних? — згадую минуле.

З кишені вигулькнула ціла жменя партій, регочуть.

— Який блок?! Тепер усе на багатопартійній основі. Перемогла твоя партія — маєш посаду.

— Та я ж не посаду. Я будувати незалежну...

— Одержиш посаду — побудуєш. Незалежну. Дачу.

— Та я ж Україну...

— Правильно. Незалежна Україна складається з незалежних дач. Плати внески.

— Може, краще б у якийсь фонд?

— У фондах — мафія. Краще — нам.

Мафія скалить золоті зуби.

— Кожному — своє. Вам — незалежність, нам — гроші,— і загрібає чергову купу грошей лопатою бульдозера.

Група під зеленим прапором гукає:

— Давай до нас. Тільки не будувати, а рятувати.

Стаю в позу.

— Я християнин.

— А ми хто? Ми — екологія!

— А прапор чому зелений, як у ісламістів?

— Бо довкола чорно.

Мене вже морозить.

Підійшли соціалісти, стали осторонь. Загадково посміхаються:

— Іди до нас. Все рухається по замкнутих орбітах. Звідки пішов — туди й повернувся. На наступних виборах ми переможемо. Колгосп — від Карпат до Дону. Інакше Україна загине.

— Ще не вмерла Україна! — твердить Рух.

— Але вмерти мусить,— шипить з півдня й півночі.— Флот був, є і буде.

— До чого тут флот? — сполошилася партія шанувальників пива.— Де флот, там вода. А наше пиво без води.

— Пиво?! Без води?! І одразу черга аж до Камчатки.

— Це що? Всі у нашу партію?!

— Та нам би пивка...

— Стій! — гримнула таможня.— Пиво тільки для внутрішнього споживання.

І закрила шлагбаум за Хутором Михайлівським.

— Так ми ж у нутро...

— Розуміємо. Але ви зовнішні.

За Хутором розгублені. Розходяться, але гострять зуби.

А над усім якась сила. Висмикує найбалакучіших і дає їм посади. Високі і вищі. Це діє, як магніт на стрілку компаса. Учора був «проти», сьогодні — «за».

— Чому?

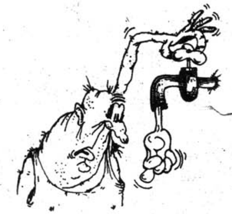
— Дали посаду.

Я теж кручуся, як стрілка. Куди іти? Що робити? Як жити?..

Анатолій ДЯДЮН.
Київська область.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

А у нас доменні печі гаснуть...

Мал. Андрія БАТИЩЕВА.

Куріньінформ повідомляє

З КИТАЙСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

Якщо ви займетеся комерційною діяльністю сам — вас назвуть спекулянтом, якщо вдвох або втрьох — кооператором.

З НАУКОВИХ СФЕР

Вічне питання, що першим виникло: курка чи яйце, — успішно вирішено в НДІЯйцептах. На науковому симпозіумі дві супротивні течії прийняли компромісне рішення: «вважати, що першим з'явився півень».

ІСТОРІЯ ДОПОМОЖЕ

У зв'язку з гострим дефіцитом паперу, подейкують, на Близький Схід, на територію колишньої Месопотамії, незабаром відправиться наукова експедиція, щоб здобути технологію виготовлення глиняних табличок і навчитися шумерському клинопису.

ДОЖИЛИСЯ

У мільйонному місті «Н» застрайкували шофери персональних автомашин. Це призвело до того, що лише сім відсотків керівників усіх рангів прибули на роботу. Решта ж не мала уявлення, яким саме міським транспортом можна на роботу дістатися.

Феодосій ЛУЗАН.

Міні-проза

НІСЕНІТНИЦЯ

Подивившись по телевізору вчорашній випуск новин, Кузьма Іванович пішов на кухню, витягнув зі своєї голови мізки і акуратно поклав їх на блюдце.

— А мізки так, нічого! — сказав Кузьма Іванович, штрикаючи мізки виделкою. — Свіжі, великі і звивин багато. Тільки як же я тепер буду ходити без мізків?

— А взагалі, це навіть цікаво, — подумали мізки, — побачимо — що буде, головне, щоб Кузьма Іванович на час експерименту додумався покласти нас у холодильник, щоб ми не пропали. Але як же він додумається, коли в нього тепер немає мізків?

І точно — Кузьма Іванович не додумався. Через кілька хвилин він підвівся з-за кухонного столу, одягнувся і пішов на роботу.

З роботи він прийшов у піднесеному настрої.

— Мені сьогодні оголосили подяку! — з гордістю повідомив Кузьма Іванович своїм мізкам, повечеряв, роздягся і ліг спати.

Наступного дня Кузьма Іванович приніс нову, ще кращу новину.

— Я одружуюсь! — урочисто оголосив він.

Ще через тиждень він заявив про свій намір вступити в партію.

А через місяць, за вечерею, ніби між іншим, кинув: — Іду надзвичайним і повноважним послом в одну екзотичну країну, там море, пароплави, напівголені дівчатка і кава!

Мізки ніяк не відреагували.

— Ей, мізки, ви чуєте — я від'їжджаю!

Мізки мовчали.

Кузьма Іванович нахилився до блюдця. Від мізків йшов неприємний запах. Недовго думаючи, Кузьма Іванович викинув їх у відро для сміття і добре, з милом, вимив руки.

Олександр ПЕРЛЮК.

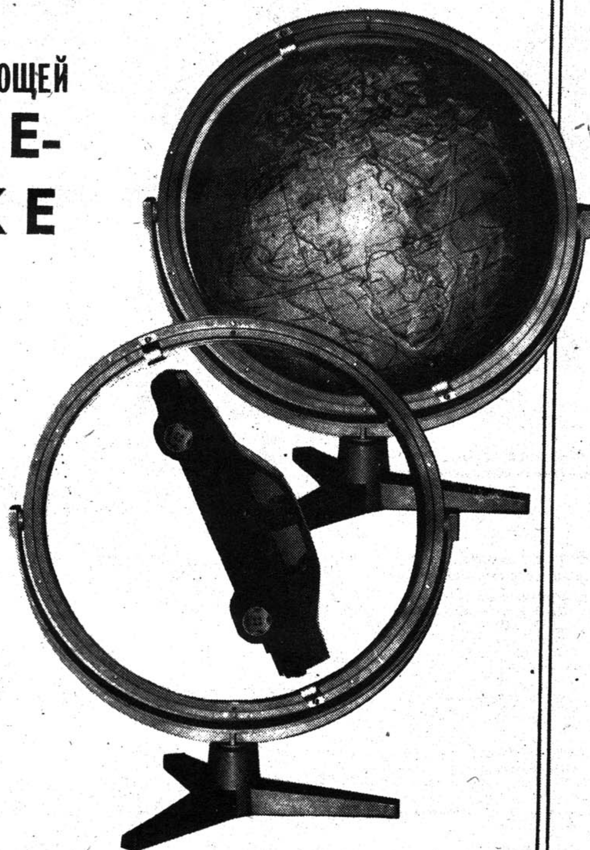

НА ПОСТОЯННО ДЕЙСТВУЮЩЕЙ

ВЫСТАВКЕ-ПРОДАЖЕ

ФИРМА ПРЕДЛАГАЕТ:

«ИНТА»

НОВЫЕ АВТОМОБИЛИ
ИЗВЕСТНЕЙШИХ ФИРМ МИРА
„MERSEDES“, „VOLVO“, „BMW“, „TOYOTA“,
МИКРОАВТОБУСЫ.

Продажа за рубли.

Фирма предлагает также товары широкого потребления отечественного и импортного производства. Следящие системы для офисов и выставок фирмы «Keepsafer», автокосметику.

Адрес: Украина, г. Киев, бульвар Дружбы народов, 23. А/П «Дом мебели».

Телефоны: 269-11-23, 269-50-96, 269-27-78.
Факс: 26927-78.

«LOT»

ПОЛЬСЬКІ ПОВІТРЯНІ ЛІНІЇ „LOT“

інформують, що з 5 червня 1992 року відкрилося регулярне сполучення Київ—Варшава.

Рейси двічі на тиждень:

LO 192	*КИЇВ*	*ВАРШАВА*
п'ятниця	*20.00*	*20.45 (час місцевий)*
вівторок	*10.25*	*11.10 (час місцевий)*

LO 191	*ВАРШАВА*	*КИЇВ*
п'ятниця	*16.05*	*18.50 (час місцевий)*
вівторок	*6.40*	*9.25 (час місцевий)*

Варшава — це вигідний транзитний пункт у сполученні з Європою, США, Канадою та Австралією.

Украинская национальная инвестиционная компания

UNICOM

Уставной фонд 25 млн. рублей

Мы отвечаем на все письма, бесплатно вышлем информацию о нашей компании.

Пишите нам по адресу:
320029, г. Днепропетровск,
ул. Артема, 52/1, АО «ЮНИКОМ».
Только для акционеров:

ЮНИКОМ — это

строительство жилья и создание новых телефонных линий, медицинские центры и бесплатные консультации по вопросам рынка, работы в дочерних компаниях и осуществление ваших проектов.

Дивиденд — не менее 25% от номинала.

Номинальная стоимость акции **1000 рублей.**

Курсовая стоимость на сегодняшний день **1050 рублей.**

Компания рассмотрит предложения по созданию представительств.

Контактные телефоны:
Днепропетровск (0562) 44-84-13, 44-36-46
Днепродзержинск (05692) 3-49-59
Орджоникидзе (05667)
(Днепропетровская обл.) 4-33-75
Верховцево (05618)
(Днепропетровская обл.) 9-11-97
Ужгород (03122) 3-73-91, 3-42-88

За справками по перечислению замороженных денег обращайтесь к нам.

УКРАЇНСЬКА СЛУЖБА БІ-БІ-СІ ВІТАЄ ВАС!

Щодня з першого червня на частотах 6060 і 9585 в діапазонах 49 і 31 метр о 21-й годині за київським часом.

СЛУХАЙТЕ НАС — СЛУХАЙТЕ СВІТ!

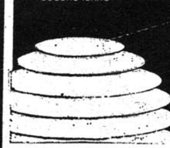
SIRIUS

Компьютерные системы для предприятий, научно-исследовательских институтов, банков, издательств, телестудий.

СЕТЕВЫЕ КОМПЛЕКСЫ
ИЗДАТЕЛЬСКИЕ СИСТЕМЫ
СИСТЕМЫ КОМПЬЮТЕРНОЙ АНИМАЦИИ
ВЫЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ ПЛАТФОРМЫ

системы на базе процессоров i386/40 MHz, i486/50 MHz, i860, специализированное программное обеспечение

ХАРЬКОВ,
ул. Пожарского 2/10,
тел./факс (0572) 94-35-73, 94-28-11, 43-12-66.

Поль РУБІН: МОЖЕ, Й НАРОДИТЬСЯ... «ЛЕОПОНІ»

У «Пентленд груп ПЛС» — англійської фірми — сфера діяльності дуже широка. Вона має філіали в США, Гонконзі, Нідерландах, Бразилії, Австралії та інших країнах. Об'єднує під своїм крилом такі відомі в світі фірми з випуску спортивного одягу та взуття, як «Спідо», «Поні», «Адідас» тощо.

Голова ради директорів «Пентленд груп ПЛС» — пан Стівен Рубін. А його син Поль, один з директорів фірми,— мій співрозмовник.

— Колись наша фірма придбала фірму «Рібок»,— розповідає Поль Рубін,— за досить невелику ціну — 78 тисяч доларів. А торік «Пентленд» продав «Рібок» за 777 мільйонів доларів. За частину цих грошей ми придбали 25 відсотків акцій «Адідасу».

— **То ви тепер, виходить, ділові партнери пана Тапі?**

— Мій батько є членом ради директорів цієї фірми. І, зрозуміло, має контакти з Бернаром Тапі. Але я не збираюся рекламувати в Україні «Адідас». Навпаки, зацікавлений, щоб тут прижилася фірма «Поні», яка теж широко відома в багатьох країнах. Розумію, що поспішати в цій справі не слід, а треба діяти поступово. Адже в українських споживачів не так багато грошей, як у мешканців країн Західної Європи. Бізнес — усюди складна справа, але особливо важко його організовувати у вас. Розумію, що все тільки починається. Тому інвестиції вводимо дуже продумано.

— **Про що ж ви мрієте?**

— Планую відкрити у вашій державі фабрики фірми «Поні», щоб насититити український ринок спортивним одягом і взуттям зі світовим знаком якості. До речі, я вже налагодив невеличке виробництво взуття.

Сподіваюся, що вироби з маркою «Поні» припадуть до смаку українцям. А представником нашої фірми в Україні буде людина, чудово знайома українським любителям спорту: ваша «зірка» футболу, у минулому гравець київського «Динамо» Леонід Буряк. Працюватимемо також у тісному контакті з мережею магазинів «Спорттовари».

Усе, що говорилося про «Поні», стосується й фірми «Спідо», яка спеціалізується на випуску купальних костюмів. Ціни на нашу продукцію не завищуватимемо. Прибуток плануємо мати з великих тиражів виробів.

Може, Бурякові доведеться змінити прізвище (усміхається) на... «Поні». Народиться компанія, скажімо, «Леопоні»...

— Справа зрушила з місця,— підключається до розмови **Леонід БУРЯК**.— Ведуться переговори з ватерпольною командою «Динамо» (Київ), яка потребує фінансової підтримки. «Пентленд» має намір взяти опіку над якимось футбольним клубом вищої ліги в Україні, повністю екіпірувати його, створити йому найкращі умови для роботи, запросити до Англії на тренування й товариські матчі.

Але не тільки спортивним спонсорством збираємося обмежитись. Планується й благодійницька діяльність: допомагатимемо дитячим будинкам, інтернатам. Поль Рубін бажає, щоб щотижня в Україну прибував вантаж з одягом, харчами для дітей. І все це розподілятиметься через одні руки, безпосередньо під моїм контролем. Шукатиму дитячі заклади, які найбільше потребують допомоги.

Є ще одна ідея. Допомогти колишнім гравцям українських футбольних клубів, які віддали грі здоров'я, а тепер зіштовхнулися з життєвими труднощами, щоб вони реально відчули піклування.

— **Виходить, що ділове партнерство з «Пентлендом» — реальність?**

— Звичайно. Незабаром у Лондоні я підпишу офіційну угоду. До речі, в Києві вже працюють перші магазини з продажу товарів фірм «Поні» та «Спідо». Сподіваюся, що в багатьох містах України незабаром з'являться подібні торговельні точки.

Ми цивілізована незалежна держава. Хочу, щоб наші люди мали змогу одягнутися в найякісніші і наймодніші речі. Отож, здійснюватиму координацію і займатимуся дизайном.

...Ось такі плани в Леоніда Буряка і його ділових партнерів. То побажаймо ж їм успіху.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Футбол

ФІНАЛ БУВ УКРАЇНСЬКИМ

У Нідерландах завершився міжнародний турнір з футболу серед університетських команд. У числі двадцяти дев'яти колективів з різних країн Європи були й представники України — зі Львова та Чернівців.

Дебют наших студентів виявився успішним. Львів'яни та чернівчани, подолавши суперників з Німеччини, Англії, Нідерландів, Франції, Ірландії, Польщі, Болгарії, Румунії, Швеції, Швейцарії, вийшли до фіналу. Сильнішою виявилася команда Львівського університету, яка перемогла буковинців 2:0.

Обидва українських колективи повернулися додому з красивими кубками і правом наступного року взяти участь у фінальній частині цього турніру.

Василь БАБУХ,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернівці.

Самбо, чемпіонат Європи

ТУРНІР ПОЧАЛА МОЛОДЬ

У перший день чемпіонату Європи з боротьби самбо, який проходить у Київському палаці спорту, змагалися юнаки і дівчата. Золоті медалі вибороли представники семи країн: по чотири від Вірменії та Азербайджану, по два від Білорусі та Грузії, по одному — від Естонії та Росії.

Великий урожай найвищих нагород зібрали самбісти і самбістки України: Олена Бояркіна (65 кг), Олена Навтира (70), Ольга Тишинська (понад 75), Роман Щербаков (70), Володимир Старов (75), Вадим Волошко (понад 87).

Особливо вболівали трибуни за 18-річного запорізького борця Вадима Волошка. Цей симпатичний юнак почав займатися самбо сім років тому. До секції його привів товариш Віталій Дерба, який мав більший на кілька тижнів досвід занять.

Новачок сподобався досвідченому наставнику Миколі Данилову. Тренера приваблила працьовитість і завзяття хлопчика. До своїх спортивних висот Волошко йшов поступово, але впевнено. Кілька разів вигравав чемпіонати України, був третім призером всесоюзного чемпіонату. Європейські змагання в Києві для Вадима перші в житті — і отакі успішні. У фіналі він легко, за явної переваги, взяв гору над Ніко Ніколадзе з Грузії.

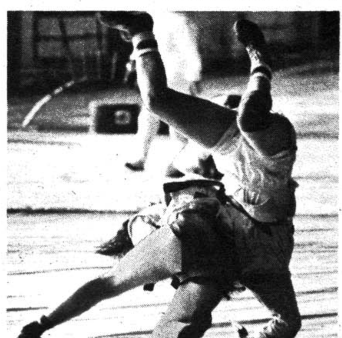
— Добре підготувався психологічно і все пішло, мов по маслу, — поділився щасливий чемпіон.

Учора в боротьбу вступили юніори. А сьогодні — найцікавіші події: суперечка дорослих.

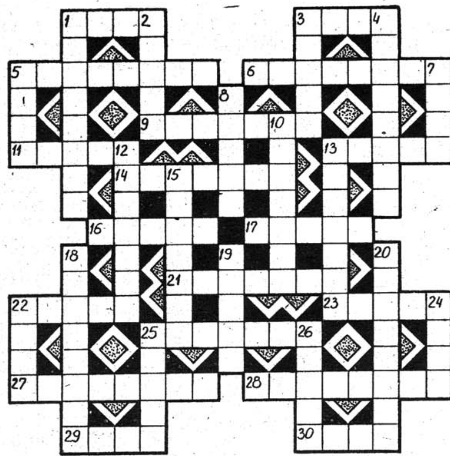
Віктор ГЕНЧУК.

На знімку: двобій.

Фото Миколи БОЧКА.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Гравюра Якова Гніздовського. 3. Праукраїнська богиня любові й світового ладу. 5. Родючий грунт. 6. Опера Максима Березовського. 9. Кругла в плані споруда. 11. Жанр японської поезії. 13. Знаменитий козацький полковник, який відмовився присягнути московському цареві після Переяславської угоди. 14. Книжково-журнальне видавництво в Україні. 16. Український першодрукар, який видав у 1491 році у Кракові перші українські книги. 17. Соковитий плід деяких рослин. 21. Американський письменник. 22. Одиниця електричного заряду. 23. Народні збори у Стародавній Греції. 25. Твір Тітмара Мерзебурзького, в якому описується Русь X—XI ст. 27. Громадська організація православних міщан в Україні в XVI—XVII ст. 28. Сімейне святкування після відправлення першого із семи християнських таїнств. 29. Заздалегідь визначений порядок здійснення якої-небудь програми. 30. Зимовий віз на полозах.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Давньогрецьке місто в Криму, на місці якого тепер розташований Севастополь. 2. Збірка поезій Емми Андієвської. 3. Прилад для освітлення. 4. Книжка Мелетія Смотрицького, видана ним у 1628 році для оборони унії. 5. Надприродня істота, що втілює в собі зло, але не байдужа до чарів українських жінок. 7. Одна з найпопулярніших українських народних драм. 8. Військова одиниця в армії запорозьких козаків. 10. Український поет, один з основоположників Празької школи. 12. Давньоримський бог північного вітру. 13. Провідник Організації українських націоналістів у роки війни та в перші повоєнні роки. 15. Чарівник, злий дух у віруваннях гуцулів. 18. Печерський чернець і давньоруський письменник першої половини XIII ст., автор одинадцяти оповідань у «Києво-Печерському патерику». 19. Християнське ім'я княгині Ольги. 20. Волелюбні люди, які за часів Київської Русі освоювали південноукраїнські землі і яких декотрі історики схильні вважати попередниками запорозьких козаків. 22. Морський рак. 24. Співзвучна з поняттям «античність» давньогрецька назва племен, які пізніше сформували Київську Русь. 25. Місто слави гетьмана Сагайдачного. 26. Точка небесної сфери, у напрямку до якої рухається в даний момент космічне тіло.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД, НАДРУКОВАНИЙ 30 ТРАВНЯ

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Могилянка. 5. Тризуб. 7. Знойко. 9. Коала. 10. Газета. 11. Абсурд. 13. Саленко. 15. Ангел. 17. Ангар. 18. «Торбан». 19. Оріана. 20. Костюк. 22. Танкер. 24. Лотос. 25. Резон. 26. Жірардо. 27. Вердум. 29. Твердо. 30. Анонс. 32. «Ратуша». 33. Аорист. 34. Акротерій.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. «Марина». 2. Горук. 3. Норна. 4. Арійка. 5. Трепет. 6. Боплан. 7. Зленко. 8. Оксана. 10. «Гранослов». 12. Дорошенко. 13. Саботаж. 14. Огієнко. 16. Логос. 17. Анкер. 20. Кондор. 21. Корона. 22. Тірана. 23. Регент. 28. Митуса. 29. Тритій. 30. Ашшур. 31. «Собор».

ГОЛОС УКРАЇНИ
Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Анатолій ГОРЛОВ перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ оглядач, завідуючий відділом культури
Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ редактор відділу кореспондентської мережі
Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:
Для довідок — 441-89-61 441-89-46
телефакс — 224-72-54
Відділ реклами — 441-89-44

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень [крім неділі й понеділка] українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж 419246.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311105.

1 2 3 4 5 6 7 8 9